

AUSTRALIJOJOS LIETUVIS

DVISAVAITINIS AUSTRALIJOJOS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

LITHUANIAN FORTNIGHTLY

Aštuntieji metai Kaina/Price 1/9 Adelaide, 1955 m. sausio/Jan. 10 d.

Registered at G.P.O., Adelaide, for transmission by post as a periodical.

Nr. 1(164)

Visiems Gerb. Skaitytojams, sveikinusiems mus švenčių proga, nuoširdžiai dėkojame
Redakcija ir Administracija.

JAV-bių PLANAS PRIEŠ RAUDONUOSIUS

Specialus Atstovų Rūmų Komitetas, vadovaujamas senat. Ch. Kersteno, pasiūlė, kad visos laisvosios pasaulio tautos, bendrai veikdamos, turėtų nutraukti bet kokius politinius ir ūkinius ryšius su Sovietų Sąjunga ir jos satelitais. Toks žygis reikėtų dalį tikros ir pozityvios politikos ir tuo pačiu atremti bet kokį koegzistencijos galimumą ir sumažinti visuotinio karo pavojų.

Komiteto pranešime toliau pažymėta, kad dabar yra pats geriausias laikas tokią politiką vykdyti ir pats teisingiausias kelias išvengti visuotinio karo. Komitetas rekomenduoja, kad iniciatyvą turi imtis JAV-bės.

Kaip žinome, Kersteno vadovaujamas komitetas reikalingus davinus surinko apklausinėjęs tūkstančius asmenų iš anapus geležinės uždangos ir surinko daug antikomunistinės medžiagos.

Komitetas nusprendė, kad buvusių laisvųjų tautų okupacija, kurią vykdo Sovietų Rusija, sudaro didžiausią karo grėsmę ir grąso JAV-bių saugumui.

Komitetas taip pat rekomenduoja sustiprinti pavergtųjų tautų kovą prieš okupantą paremiant ją valstybės fondais.

JAV-bių bastijonai Azijoje

Žinomas žurnalistas Joseph Alsop rašo Amerikos spaudoje, kad JAV-bės statančios eilę bastionų ("užtvartų") Azijoje prieš komunizmo ekspansiją. Vienas iš svarbiausių tokių bastionų kuriamas Siame. Toliau eina Japonija, nors Japonijos naujoji vyriausybė mažiau palanki Amerikos politikai. Nei kiek nemenkesnis bastijonas statomas ir Cambodijoje, vienoje iš Indo-Kinijos valstybių. Tačiau Mr. Alsop pažymi, kad iš visų šių bastionų gali nieko nelikti, jeigu Amerikos politika Azijoje nepasidarys tvirtesnė ir visą laiką svyruos.

JUNGTINIŲ TAUTŲ GEN. SEKRETORIUS PEKINGE

Sausio 4 dieną Jungt. Tautų generalinis sekretorius Mr. Dag Hammarskjöld atvyko į Pekingą tartis dėl išlaisvinimo iš kalėjimo 11 Amerikos lakūnų, kurie buvo paimti į nelaisvę Korėjos karo metu ir prieš keletą mėnesių apkaltinti šnipinėję Amerikos labui. Visi jie nuteisti įvairiomis bausmėmis iki gyvos galvos įmintai. JAV-bės iškėlė šį reikalą Jungt. Tautose, kaltindamos kom. Kinijos vyriausybę, kad ji nuteisė ne šnipus, bet karo belaisvius, kurie iš viso negalėjo šnipinėti. JT visumos susirinkimas įgaliojo generalinį sekretorių vykti į kom. Kiniją ir daryti pastangų, kad amerikiečiai lakūnai būtų paleisti.

Ta proga generalinis sekretorius įgaliotas paklausti ir apie 43 australų karius, patekusius į nelaisvę, kurių likimas taip pat nežinomas.

JAV-bių atsakinguose sluoksniuose manoma, kad generalinio sekretoriaus žygis vargiai duos teigiamų rezultatų.

PAVERGTŲJŲ JUNGTINIŲ TAUTŲ SEIMO ŽODIS Į SAVĄSIAS TAUTAS

Pavergtieji broliai ir seserys!

Mes, išvytieji iš savo gimtosios žemės, šį Kūčių vakarą iš tolimos Amerikos siunčiame Jums savo sveikinimus, savo norą veikia susijungti su jumis ir išsilaisvinimo viltį. Galėdami laisvai alsuoti, atvirai pasisakyti ir mūsų bendrąjį reikalą viešai kelti, mes, egzilai, turime pareigą visais galimais būdais savo pavergtosioms tautoms atstovauti. Šiuo tikslu ir šia dvasia mes susivienijome ir įsteigėme savąjį seimą, Pavergtųjų Jungtinių Tautų Seimą.

Bet šiandien, kai laisvasis pasaulis nori galvoti ir kalbėti tik apie džiaugsmą ir laimę, mes galvojame apie jus. Galvojame ne tiek politine, kiek žmogiškąja prasme. Mes čia Amerikoje gaubiami Kalėdų džiaugsmo ir laimės, trokštame ir meldžiame to paties savo gimtiesiems kraštams ir jums, mieli broliai ir sesės.

Girdėdami nuolatinį vaikų krykštavimą ir džiaugsmo klegesį, kai jie bėga prie Kalėdų eglutės pasiimti savo dovanų, mes meldžiamės, kad jūsų vaikams taip pat veikia patirtų tą patį džiaugsmą ir tą pačią laimę.

Mes žinome, kad šią Kalėdų dieną jūs mėginsite pamiršti nuolatinę baimę ir nesaugumo jausmą, kuris visada labiausiai slegia jūsų mintis. Mes žinome, kad, nuleistomis uždangomis ir pritildytais balsais giedodami giesmes, jūs išgyvensite savo širdyje sunkią nuotaiką. Mes gerai suprantame, kad vergija ir jūsų gyvenimo sąlygos tokią jūsų nuotaiką visiškai pateisina. Šio kalėdinio mūsų atsisaukimo į jus tikslas, ir yra nunešti jums bent kiek pragiedrulių ir bent kiek džiaugsmo. Bet ar mes, būdami garbingi ir nuoširdūs, galime tai daryti? Manome, kad taip. Ištikrųjų, yra kaikurių ženklų, įgalinančių šviesą prasiskverbti į jūsų liūdnes mintis, vilties šviesą į geresnę ateitį.

Pirmasis toks šviesos ženklas yra faktas, kad Vakarų laisvasis pasaulis neužmiršo jūsų, neužmiršo mūsų pavergtųjų kraštų, nepripažino mūsų kraštų užgrobimo ir neįteisino jų laikymo pančiuose.

Prieš tris dienas Amerikos Valstybės Sekretorius John Foster Dulles atsiuntė mums, kalbantiems už jus, savo kalėdinius sveikinimus. Šiuose sveikinimuose jis iškėlė vieną didžios politinės reikšmės dalyką. Valstybės Sekretorius pareiškė: "Pavergtųjų Jungtinių Tautų Seimo apgalvoti svarstymai, — juos aš stebiu su susidomėjimu, — liūdią teisingą laisvojo pasaulio susirūpinimą pavergtųjų tautų problemomis. Jie taip pat atspindi laisvųjų žmonių dvasios vieningumą, tą būtinąjį laimingesnės ateities ele-

mentą."

Tuo Valstybės Sekretorius pažymėjo, kad komunistai neturi nei moralinės, nei įstatyminės teisės kalbėti jūsų vardu. Toliau jis savo sveikinime pareiškė: "Čia Amerikoje mes esame labai atidūs sunkiai daliai tų milijonų pasaulio žmonių, kuriems laisvė ir nepriklausomybė yra išplėsta, kurie betgi ryžtingai atsisako tironų diktatams palenkti savo nusistatymus bei dvasią."

Antrasis toks šviesos ženklas, kuris turėtų praskaidrinti jūsų Kalėdas, yra pats mūsų seimas, jūsų pasišventęs tarnas mūsų bendroje byloje. Jo žmonės gyvena vieninteliu tikslu — tarnauti jums.

Vakarų Galybės žino mūsų bendrą negandą. Mūsų seimas sudaro jūsų laikinąją atstovybę, jūsų, kurie priversti gyventi už bolševikų sukurtos dirbtinės sienos.

Šį Kalėdų vakarą pirmajai žvaigždei suspindus danguje, savo maldose į Dievą jungsimės mes visi: jūs tironijos užviešpatuose savo tėviškėse, mes savo laikinėse pastogėse laisvajame pasaulyje. Šios maldos bus už mūsų kraštus ir už mus visus. Mes melsime Dievą suteikti išminties mūsų draugams Vakarų pasaulyje, išminties pripažinti laisvės nedalumo politinę tikrovę; išminties mūsų kraštų likime išvelgti rimtą išpėjimą visiems, kurie šiandien yra dar yra laisvi. Išminties priimti tiesą, kad pasaulis negali būti pusiau laisvas ir pusiau pavergtas.

Į jus, kurių šiandieninės kančios turėtų apsaugoti pasaulį nuo visuotinio sunaikinimo, į jus, kurie niekada neprarandate vilties dėl galutinės laisvės pergalės prieš sovietų tironijos tamsiąsias jėgas, šią Kristaus gimimo dieną kryptas mūsų mintys, maldos ir broliškoji meilė.

Broliai ir Sesės! Betliejaus žvaigždė niekada neužges. Ji amžinai mus jungia ir veda į galutinę pergalę. Šviesa ir vėl nušvis mūsų kraštuose. Ir vėl džiaugsmingai gaus mūsų bažnyčių varpai, ir vėl giesmės ir maldos kils Dievo garbei ir skelbs visoms tautoms laisvės, teisingumo ir žmoniškumo pergalę.

DIDŽIULIAI MIŠKU GAISRAI AUSTRALIJOJE

Sausio 2 dieną didelė Australijos dalyje temperatūra staiga pakilo net iki 100-115 laipsnių. Kartu kilo didžiulė audra, atnešusi iš dykumų debesis dulkių. Audrai ir karščiui siaučiant daugelyje vietų kilo miškų bei ganyklų gaisrai, kurie nepaprastai greitai plėtėsi ir nebuvo įmanoma sustabdyti.

Pietų Australijoje, prie Adelaidės, kalnuose gaisras sunaikino didelius plotus miško, sodų, per 40 namų ir kitokių pastatų, apie 1000 avių, daug automobilių bei motociklų ir daug kito turto. Pažymėtina, kad sudegė ir Pietų Australijos gubernatoriaus vasaros rezidencija. Nuostoliai, apytikriai skaičiuojant, siekia apie 750.000 svarų.

Viktorijoje gaisrai sunaikino 22 gyvenamus pastatus, 20 vilnos sandėlių, apie 58.000 avių, 1.000 karvių ir nudegė apie 200.000 akrų ganyklų bei kito kito turto. Nuostoliai skaičiuojami per 2 milijonus svarų.

Dideli gaisrai siautė ir New South Walse, taip pat pridarė daug nuostolių.

MOKSLAS PER TELEVIZIJĄ

New Yorko universiteto vice-rektoriūs pareiškė, kad metų laikotarpyje per 40 mil. televizijos aparatų, kurios turi Amerikos gyventojai, bus panaudoti mokslo žinioms perduoti. Jo nuomone, netikslu būtų nepanaudoti tokios milžiniškos auditorijos pozityviems ir naudingiems tikslams, nes amerikietis visvien didelį laiką dalį praleidžia prie televizijos aparato.

Trumpai

* JAV-bėse atleista iš pareigų apie 8.000 civilinių tarnautojų, apie kuriuos saugumas yra surinkęs nepalankias žinias.

* JAV-bių imigracijos įstaigos 1954 metais deportavo 1.486 kriminalistus į jų kilmės kraštus. Be to, deportuota 61 asmuo kaltinamas subversyvine veikla.

* Sausio 3 dieną nužudytas Panamos prezidentas Jose Antonio Remon. Į jį buvo paleisti šūviai iš kulksvaidžio. Žuvo dar keli jo palydovai. Saugumo policija paskelbė, jog esama davinų, kad atentatininkai atvykę iš užsienio, galimas dalykas, komunistų atsiųsti, nes nužudytasis prezidentas buvo antikomunistas.

* Jugoslavija numato priimti kom. Kinijos pasiūlymą pasikeisti diplomatiniais atstovais. Esą, tai derinasi su Jugoslavijos politika, kuri norinti palaikyti gerus santykius su Vakarais ir Rytais.

* Kiekvienam kanadiečiui 1954 metais teko 13,8 galiono alaus. Amerikoje vienai galvai teko 13,9 gal., bet Anglijos dar nė vieni nepavijo: čia kiekvienai galvai teko 18,1 galiono.

* Japonijos teismas nubaudė 3 anglų kareivius po penkis metus kalėjimo už plėšikavimą.

* Australijos laivininkystės ministris pareiškė, kad Australija šiuo metu stato laivus tik karo laivynui, jokių privačių užsakymų nepriima. Dėl to 12 laivų privatiems asmenims statomi Anglijoje. Be to, pasirodo, kad Anglijoje laivų pastatyti kainuoja du kartus pigiau negu Australijoje.

* JAV-bių ir Japonijos vyriausybės galutinai susitarė dėl kompensacijos japonų žvejams, kurie pr. metų pradžioje darant hidrogeno bombos sprogdimą Bikini salose buvo paliesę radioaktyvių dulkių ir išgulejo liginėje apie 9 mėnesius. Vienas jų mirė. Kompensacijos suma siekia 2 mil. dolerių.

* Vasario 23 d. Bangkoke, Siame, įvyks aštuonių tautų, SEATO dalyvių, atstovų konferencija. Bus svarstoma, kokių aktyvių priemonių reikia imtis, kad komunizmo plitimas Azijoje ir jo grėsmė kitoms tautoms (Australijai, N. Zelandijai, o ir Amerikai) būtų sustabdyta.

* Londone areštuotos dvi mergaitės, kurios akmenimis išmušė Downing Street namo Nr. 10 langus. Tame name yra ministerio pirmininko W. Churchillio rezidencija. Mergaitės perduotos teismui už langų išdauzymą.

* Indijos min. pirm. Mr. Nehru pareiškė spaudos konferencijoje, kad šiais metais jis planuoja vizitą į Sovietų Rusiją.

* Irako vyriausybė nutraukė diplomatinis santykius su Sovietų Rusija.

* Sueco kanale įvyko didelis laivninkystės sutrukdymas, kai ant Liberijos tankerio užgriuvo geležinkelio tiltas ir užvertė kanalą. Truko net keletą dienų, kol buvo pašalintos tilto dalys iš kanalo. Apie 200 laivų eilė turėjo laukti kliūčių pašalinimo.

Prancūzai ratifikuoja Paryžiaus sutartis

Prancūzijos parlamentas 27 balsų dauguma nutarė ratifikuoti Paryžiaus sutartį, pagal kurią Vokietijai leidžiama apsiginkluoti ir sukurti savo kariuomenę. Pirmą kartą parlamentas sutartį buvo nutaręs neratifikuoti. Kadangi dėl sutarties dar turi pasisakyti senatas, tai komunistai daro visas pastangas, kad sutartis nebūtų ratifikuota. Jie kelia neramumus, streikus, demonstracijas ir imasi visų kitų priemonių.

Šia proga pažymėtina, kad Sov. Rusijos vyriausybė taip pat įteikė notas Prancūzijos ir Anglijos vyriausybėms grąšindama nutraukti visas draugiškumo sutartis, kurios bet kada buvo sudarytos, jeigu Prancūzija ratifikuosianti sutartis.

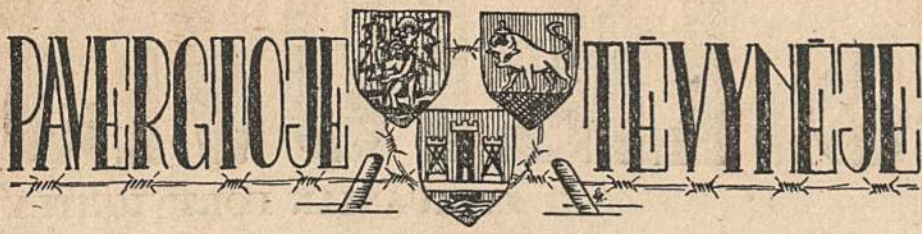
Made to
make friends . . .
Orlando
WINES

P. ir J. Kalvaičius,
jū motutei mirus, nuoširdžiai už-
jaučia
Truchanų šeima Hobarte

A. A.
Vincui Kairaičiui
mirus, jo žmonai, sūnams ir dukrai
nuoširdžią užuojautą reiškia
Uknevičių šeima

**Ir Jūs galite imigruoti į
Canada ar USA,**
jeigu turite reikalingą vizą. Oficialius
dokumentus parūpina

JONAS J. JUŠKAITIS, LL. B
diplomatus teisininkas
Įstaigos adresas:
Suite 5, Tunstall Building,
709, Dunsmuir Street,
Vancouver 1, B. C., CANADA
(Informacijos suteikiamos padengus vi-
sas susirašinėjimo išlaidas).

Bara Lietuvos komunistinius rašytojus

Pr. m. rugsėjo pradžioje, po 9 metų pertraukos, kompartija suorganizavo leisti suvažiuoti pavergtosios Lietuvos bolševikiniais rašytojais. Iš "Tiesoje" įdėto aprašymo matyti, kad suvažiavimas buvo gana gausus, o jo programa — nepaprastai nuobodi. Nors diskusijos ir vyko ištikimybės partijai dvasia, tačiau rašytojai neišvengė priekaištų, kad jie dar nėra pakankamai įsigilinę į marksizmo-leninizmo studijas ir nesugeba tinkamai atvaizduoti visiškai paklusnaus okupantams lietuvių. Svarbiausia buvo reikalaujama iš rašytojų atviros savikritikos, arba saviplakos, t. y. viešo prisipažinimo, kur ir kodėl jis prasilenkė su partijos "generaline linija". Kadangi ta generalinė linija šiek tiek suvirpėjo Staliną įmerkus į formaliną, o Beriją pavaišinus kulkomis, tai tiek politrukai, tiek rašytojai buvo gana atsargūs. Jie greičiau laikėsi sukietėjusio marksizmo-leninizmo ir taip jau nebelaupinsimo Stalino. Ką gi, Sovietams pasinešus grobuoniškumo linkme, reikia kokios nors ideologinės bazės pavergtųjų masėms mulkinti. Tą "ideologiją" jie ir linkniavo. Iš to rašytojų suvažiavimo kalbų galima padaryti išvadą, jog pasigendama prozos, kad su poezija nekaip sekasi ir kad ypač trūksta scenos veikalų. Vadinasi, apsilabusimas ir sustingimas — todėl ir plepėta buvo tik apie seniau pasirodžiusius veikalus.

Smarkios pylos gavo kritika. Paaiškėjo, kad vienas kitas kritikas išdriso paskelbti "nešvankią nekonfliktiškumo teoriją", o tai klasių kovos kurstytojams labai nepatiko. Ta teorija ir tendencija narplioti žmogaus psichologinius užkampius literatūroje buvo partijos prakeikta kaip erezija. Tuo būdu ir rašytojai atsigrėbė susitępusių kritikų kailio sąskaita. Tenka dar pažymėti, kad senoji gvardija, būtent — Šimkus, Venclova, Tilvytis, Korsakas ir kiti, lyg atsargiau kandžiojo vienas kitą. Nuolaidesnis pasirodė ir jų įkvėpėjas bei rimbas G. Zimanas, pas apibaręs save dėl apsileidimo "Tiesos" redakcijoje.

Iš to rašytojų suvažiavimo, aišku, niekam nebuvo naudos. Tai buvo greičiau vienos profesijos žmonių akivaizdinis patikrinimas, nors komunistams baimintis dėl jų jau nebėra reikalo, nes bet kokia kūrybinė laisvė jau seniai užgniauzta. Jiems teliko tik prievoli šlovinti okupantą ir gėrėtis jo siauraprofiškumu, be to, dar skatinti pavergtųjų tautiečių entuziazmą kuo daugiau parūpinti riebesnių kąsnių Maskvai ir padėti savo skriaudėjui gaminti ginklus tolimesniems užkariavimams. Nepavydėtinos rašytojų pareigos, kaip lygiai nepavydėtina ir visų pavergtųjų dalia. Tat daugiau išryškėjo kad ir iš rugsėjo 23 d "Tiesos" ir "Sovietskaja Litva" įsidėtų vedamųjų, kuriais lietuvių sovietiniai rašytojai išbarti, kad jie dar vis neįstengia duoti tiek, kiek norėtų kom. partija, ir kur jiems buvo patarta mokytis iš rusų bolševikinių "vadų". Vedamieji konstatavo, kad "Lietuvos tarybiniai rašytojai tebėra nemaža skolingi mūsų liaudžiai. Pasigendama vertingų didesnės apimties kūrybinių apie šiandieninį darbininkų gyvenimą, apie kolūkiečių kovą už tolesnį kolūkinės santvarkos suklestėjimą" etc. Sniečkus ir Vilniaus radijas prikišo, kad bolševikiniai rašytojai "žymiai silpniau aprašo mūsų respublikos gyvenimą, nevaizduoja kolūkinio gyvenimo tikrovės"; jie, kaip ir dailininkai su kompozitoriais, kiek reikiant "nepadedė liaudžiai spręsti tų didžiųjų uždavinių, kuriuos iškėlė partija ir vyriausybė" ... tikriau sakant, meno vardu varyti bolševikinės agitacijos. Bolševikų spaudos nurodoma, kad Lietuvos kom. rašytojai turi atsidėti sekti, kokios direktyvos ateina iš partijos ir iš rusų sovietinių rašytojų sąjungos. Kaip žinoma, TSRS rašytojų sąjungos prezidiumo nutarimu už "nuokrypas" buvo pašalintas iš pareigų "Nowyj Mir" vyr. redaktorius Tvardovskis, o Pomerancevas ir visa eilė kitų "eretikų" gavo griežtus įspėjimus. Pareikalauta net sudaryti naują sovietinams leidiniams kodeksą. Tenka laukti, jog per gruodžio 15 d. Maskvo-

je susauktą sovietinių rašytojų 2-ji vi-sasąjunginį suvažiavimą bus nustatytas naujas literatūrinis kursas. Naujo sovietinio "idealaus didvyrio" tipą paskelbė jau pr. m. rugpjūčio 24 d. "Literaturnaja Gazeta" savo straipsnyje "Kokio mums reikia didvyrio?" Atrodo, jog jau nebus tenkinamasi Šolochovo karinio romano "Tylusis Donas" ar "Pakelta velėna" nurodytą linija — ji turės prisiderinti prie naujų šio momento partijos reikalavimų. Į suvažiavimą Maskvoje buvo pasiūsta naujų instrukcijų gauti ir Lietuvos soviet. rašytojų delegacija iš 14 žmonių, į kurią įėjo A. Venclova, T. Tilvytis, J. Baltušis, čekistas A. Gudaitis-Guzevičius, J. Dovydaitis, A. Gričius, A. Vieu-nolis, E. Mieželaitis ir kt. Ir iš viso Lietuvos rašytojais, kaip instrukcijos rodo, tegali būti tik iš partinio aktyvo. Vilniuje gautoje iš Maskvos LTSR kom. rašytojams instrukcijoje nurodoma, kad jie turės sistemingai kovoti su nukrypimais "nuo socialistinės tikrovės principų. Rašytojai turi stropiai ir griežtai laikytis kom. partijos aktualių politinių ir ūkiniu uždavinių".

Nuskurdusi dramaturgija

Komunistinėje "Tiesoje" pastaruju metu daug šaukta ne tik rašytojų, bet ir teatro klausimais. Rašytojų sąjunga, partijos įrankis, įvairių komunistinės valdžios pareigūnų akinama, plėšaudama ieško būdų, kaip pakelti "tarybinę dramaturgiją". Išvanoti respublikos teatrai, kultūros ministerijos vyr. meno valdyba ir patys rašytojai, tačiau rezultatai ir toliau vargu bus geresni. Kodėl? Atsakymas labai aiškus: kalta pati partija. Ji varžo dramaturgos rašytojus, ji skatina juos traukti viską ant marksistinio - lenininio kurpalio ir neduoda rašytojui laisvės pačiam pasirinkti, ką ir kaip jis norėtų rašyti. Tik pasiklausykim, ką sako "Tiesos" vedamasis, pavadintas: "Kelti tarybinės lietuvių dramaturgijos lygį". Svarstydamas dramaturgų plenumo darbus, vedamojo autorius rašo: "Dramaturgas negali būti stebėtojas, jis pats turi aktyviai savo kūriniais stengtis veikti gyvenimą. Tai reikalauja iš dramaturgo gero, gilaus tikrovės pažinimo, o to kaip tik trūksta mūsų dramaturgijai". Tačiau teisybė visai kita. Tarybiniai rašytojai, be jokios abejonės, pažįsta tarybinį gyvenimą ir jo tikrovę, bet negali atvirai tos tikrovės vaizduoti, nes už tokį darbą tuojau atsidurtų kurioje Sibiro vergų stovykloje.

Tiktai pasiklausykime, kokios tikrovės nori "Tiesos" vedamasis, taigi, visagalė kom. partija. Štai kaip toliau ten dėstoma: "Mūsų žiūrovas, be abejo, partietis, nori teatre matyti pjeses, kurios vispusiškai parodytų turtingą tarybinę tikrovę". O kaip, dar nors kiek nenumirusios sąžinės turėdamas, tarybinis rašytojas rodys turtingą tarybinę tikrovę, jei ta tikrovė baisiai skurdi? Toliau vedamasis, taigi kompartija, dar aiškiau reikalauja iš dramaturgų: "Žiūrovai laukia pjesių, vaizduojančių naujos visuomenės kūrimą... tarybinių žmonių kovą už komunistų partijos ir tarybinės vyriausybės išskeltų didingų uždavinių įvykdymą". Taigi, partija nusako, o tuo pat ir įpareigoja rašytojus, ką jie turi rašyti. Jie turi rašyti melagingai, prasilenkdami su tikrove ir rašytojo sąžine. Dėl to ir nenuostabu, kad tarybinė dramaturgija skursta. Ji ir skurs, kol rašytojai neturės laisvės kurti, o tos laisvės jie neturės, kol Lietuvą valdys rusai komunistai.

Prastai ir su vaikų literatūra

Pr. metų gruodžio 1 d. per Vilniaus radiją buvo paskelbta, kad TRS-goje įvykęs pasitarimas vaikų literatūros klausimais. Įsidėtinama, kad tame pasitarime dalyvavo Maskvos leidyklos "Molodaja Gvardija" vyr. redaktoriaus pavaduotojas drg. Veršovas, kuris pasitarime turėjo svarbiausią vaidmenį. Apžvalginį pranešimą apie lietuvių tarybinę vaikų literatūrą padaręs tas pats Veršovas, rusas ar gal surusėjęs "veršis".

Pasitarime buvo pažymėta, kad pastaraisiais metais respublikoje išleista

MASKVOS SAUGUMO KONFERENCIJOS UŽKULISIAI

Sveicarų dienr. Neue Zuercher Zeitung ir visa eilė kitų spaudos organų paskelbė amerikiečių telegramų agentūros UP pranešimą apie Maskvos vad. "saugumo konferencijoje" dalyvaujančias delegacijas, tarp jų — ir Sov. Lietuvos atstovą. Vilniaus radijas š.m. lapkričio 27 d. pranešime smulkiai nurodė, kokią TSRS Ministerių Taryba paskyrusi TS delegaciją į "Europos šalių pasitarimą taikai ir saugumui Europoje užtikrinti". Delegaciją sudarė: TSRS Ministerių Tarybos pirmininko I pavaduotojas ir užs. reik. ministeris Molotovas, delegacijos vadovas, su I-ju užs. reik. ministerio pavaduotoju Gromyko, Rusijos Federacijos ministerių tarybos pirmininkas Izanovas, Ukrainos — Kalčenko, Gudijos — Mazurovas, T. Latvijos — Laciš, T. Estijos — Murišep ir T. Lietuvos — M. Gedvilas, be to, T.S. užs. reik. min. pavaduotojas Zorinas.

Bolševikai šiai konferencijai nori skirti labai didelę reikšmę. Užsienio spauda jau atskleidė kai kuriuos jų užkulisinius planus. Pvz. Berlyno dienraštis Der Tagesspiegel lapkričio 30 d. Nr. 2804 perspaudęs iš sveicarų dienr. Die Tat citatą apie konferenciją, padaro ir mums reikšmingu išvadą. Citatoje rašoma: "Sovietinei delegacijai, be Molotovo, Gromyko ir Zorino, priklauso po vieną atstovą šešių Sov. Sąjungos europinių sovietinių respublikų: Didžiosios Rusijos, Ukrainos, Gudijos, Latvijos, Lietuvos ir Estijos. Delegacijos sudėtis rodo, kad

Vakarų valstybės, atsisakydamos dalyvauti konferencijoje, išvengė nors ir nedidutės, bet puikiai organizuotos klastos: jei jie būtų susėdę drauge prie vieno stalo su Pabaltijo sovietinių respublikų atstovais, tai tuo pačiu būtų sudarę precedentą pripažinti Pabaltijo valstybių inkorporavimą (į Sov. Sąjungą),

kurio jos iki šiol nėra de jure pripažinusios. Dabar šis klastingas Molotovo planas nuėjo niekais. O jei vėl kada nors ateitų laikas pasirodyti dabartinės Maskvos europinės konferencijos naujai laidai, tai Vakarų valstybės gerai padarytų pirma pasiteiravusios,

kas konferencijoje dalyvautų iš rusų pusės. Verta pažymėti, kad į Maskvą atvyko taip pat Sovietinės zonos delegacija su Grohtewohlu ir Ulbrichtu. Šiuo žestu Rytinės Vokietijos valstybinio pavidalo "provizorinis" charakteris iš naujo nustumtas į užpakalį: jie čia pasirodo su visomis karo puošmenomis, kaip savarankiška Europos valstybė".

ALT GYVINA VEIKLĄ

ALT metiniame suvažiavime buvo išryškinti šie svarbesnieji ateities planai: 1. Žiūrėti, kad JAV-bių kongreso sudaryto Komunistinei Agresijai Tirti Komteto darbas būtų baigtas visu pilnumu. 2. Kad JAV-bių atstovų rūmai, priimdami šio komiteto apyskaitą, taip pat priimtų rezoliuciją, jog Valstybės Departamentas su Komiteto parengtais duomenimis kreiptųsi į JT pilnates suvažiavimą, prašant Jungtines Tautas, kad jos įsakytų Sov. Sąjungai pasitraukti iš Lietuvos. 3. Kiek sąlygos leidžia, rūpintis, kad JAV-bių vyriausybė savo užsienio politiką dar labiau pasuktų pavergtųjų tautų išlaisvinimo kryptimi. 4. Visomis jėgomis kovoti prieš bolševikų koegzistencijos su laisvuojų pasauliu mintį, kuri labai pavojinga pavergtųjų išlaisvinimui. 5. Daryti žygių, kad JAV-bių senatas ratifikuotų genocido konvenciją. 6. Planingiau pravesti Vasario 16 minėjimą ir aukų telkimą Lietuvos laisvinimo reikalams. 7. Rūpintis atstatyti vieningumą, nes, kaip pažymėjo savo pranešime ALT pirm. L. Šimutis, ne laikas vesti partinę grupinę ar asmeninę kovą, kada liejamas tautos kraujas, siekiama sunaikinti visą tautą. 8. Sustiprinti ALT skyrių veiklą, informacinį darbą ir kt.

DANTŲ CHIRURGAS

J. H. CUNNINGHAM

Oxford Chambers
192, North Terrace, Adelaide, S.A.
Specialybė: aukso karūnelės ir aukso tilteliai.

KALBAME VOKIŠKAI.

eilė originalių knygelių vaikams, ir net paminti keli negirdėti ar menkai težinomi rašytojai bei poetai. Jie savo veikalais tariamai padeda auklėti jaunuosius skaitytojus tarybinio patriotizmo dvasia ir darą teigiamą poveikį į vaikų sąmonės formavimą. Tariamai auklėjančios tarybinės literatūros, atrodo, maža teturima, nes pasitarime kritikuota respublikos švietimo ministerija, kuri visiškai nesirūpinanti vaikų literatūros ugdymu. Kai nėra talentingų rašytojų, ne ką tepadės ir švietimo ministerijos rimbas. Esantieji rašytojai, jei dar turi sąžinės ir rašytojo garbės pajautimo, negali vaikams dėstyti vien marksistinius ir leninistinius svaiciojimus.

Galiausiai pranešime sakoma: "Nustatyta ateinančių metų pradžioje sušaukti respublikinį pasitarimą vaikų literatūros klausimais, o taip pat surengti vertėjų pasitarimą". Taip jau visada buvo, yra ir bus komunistų valdomuose kraštuose: pasitarimų pasitarimai, planų planai, o iš darbo, anot to priežodžio, nei kiaulei balnas, nei velniui klumpės. Literatūrai trapti reikia laisvės rašytojams ir kelio į šviesą jų kūriniais. Kol rašytojas bus komunistų partijos pažabotas ir kol veršovai ar veršiai iš Maskvos jam diktuos, ką ir kaip jis turi rašyti, vaikų ir jokia kita literatūra Lietuvoje netarps.

Kaip su Juškos tautosakos rinkiniu?

Valst. grožinės literatūros leidykla skelbia jau išleidus Antano Juškos Lietuviškųjų dainų I-ji tomą. Nurodoma, kad jame atspausdinta apie 460 lietuviškų liaudies dainų ir kai kurių net melodijos. Tiražas — 8.000 egz., apimtis — 960 puslapių. Esą, atiduot spaudai taip pat II-sis ir III-sis šių dainų rinkinių tomai. Naujajame leidinyje dainų tekstai pateikiami dvejomis: fotografiniu būdu ir šių dienų kalbos norminėmis lytimis. Komunistai nuolat giriasi Antano Juškos lietuvių liaudies dainų rinkinio nauja laida. Ta proga pakartotinai nurodoma, kad pirmą kartą rinkinys buvęs atspausdintas Kazanės un-to. Visiems yra aišku,

kad tuo siekiama pasitarnauti kompartijos skleidžiamoms gandams, esą, rusų tauta visados padėjusi lietuvių tautai. Kaip buvo iš tiesų? Bolševikai, žinoma, nutyli, kad Antanas Juška buvo kunigas, Veliuonos klebonas. Visą savo ilgą amžių jis atsidėjo ganytojiui darbu ir tautosakos rinkimui. Jis bandė rinkinį atspausdinti Lietuvoje. Tat nepavyko dėl rusinimo politikos ir spaudos draudimo. Senelis kun. Antanas Juška tuomet persikėlė pas savo brolių Joną, kuris buvo priverstas mokytojauti Kazanėje, nes rusai jam neleido grįžti į Lietuvą. Nepaprasta energija ir nesigailėdami lėšų abu broliai toliau kovojo prieš rusišką spaudos draudimo įsakymus, uždraudžiančius lietuviškąjį raštą net pačioje Rusijoje. Dalis tautosakos rinkinio atspausdinta net rusiškais Muravjovo kirvukais — kirilica.

Pagaliau broliams Juškomis pavyko savo darbais sudominti didįjį prancūzų kilmės kalbininką Baudouin de Courtenay, kuris talkininkavo jiems vesti kovą prieš rusinimo politiką. Ypatinomis pastangomis, pasinaudojant un-to autonomija, pavyko prikalbinti Kazanės un-to vadovybę išleisti rinkinį, kaip mokslo veikalą, lotyniškais raidėmis. Tačiau Kazanės un-tas leidiniu tinkamai nesidomėjo. Broliai Juškos, iš paskutiniųjų sukrapšė pinigų, patys apmokėjo spausdinimo išlaidas. Tuo betgi vargai dar nesibaigė. Reikalas pasiekė patį carą, nes tokia stipri buvo rusų neapykanta lietuviškam raštui. Pati didžiausia rinkinio dalis liko neatspausdinta ir žuvo bolševikinės revoliucijos audroje. Tokia yra tikrovė apie brolių Juškų tautosakos rinkinį, kuris tapo paminklu lietuvių tautos kovos prieš rusinimą. Istorija kartoja si. Ir už naująjį rinkinio laidą teks lietuviams sumokėti, nes rusai tik giris davę leidimą išleisti knygą "na litovskom jazyke". Juk taip pat buvo ir prieš 75 metus. Pavergtasis lietuvis šiandien pagrįstai klausia: ar maskoliai tikrai mano, kad už duotą leidimą knygai spausdinti nutrins gėdą, kai grobia Lietuvos turtą ir žudo lietuvių tautą? (ELTA)

Lietuviai Pasaulyje

D. Britanija

D. Britanijos lietuvių kronika.

Bradfordo organizuotos lietuvių visuomenės atstovai ir visuomenininkai, susirinkę 1954 m. lapkričio m. 28 d. apsvartė paskutiniu laiku viešumon iškilusius ginčus tarp VLIKo ir LDS ir priėmė tokio turinio rezoliuciją "Vyriausiasis Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas yra vyriausiasis lietuvių tautos politinės valios reišėjas šioje geležinės uždangos pusėje. Ministerio Juozo Urbšio 1940 m. birželio mėn. 2 d. telegramą, kur sakoma: "... jei mus čia ištiktų katastrofa, laikyti Stasį Lozoraitį užsienyje Lietuvos Diplomatijos Šefu ..." laikome reikiamu potvarkiu Lietuvos atstovybių užsienyje veiklai koordinuoti. Šių dviejų institucijų nesutarimai yra žalingi Lietuvos laisvinimo kovai dėl to neatidėliojant šalinti. Lietuvos reikalų atstovavimas užsienyje, pač dabar naujai besisikuriančioje Vakarų Vokietijoje, yra pirmacilės svarbos. Kad nenukentėtų Lietuvos reikalai, LDS neatidėliojant susitaria su VLIKu, parenka kandidatą ir pristato šį Vakarų Vokietijos vyriausybei, kaip Lietuvos atstovą, juo labiau, kad Vakarų Vokietijos vyriausybė tik Lietuvos diplomatų ir VLIKo atstovą sutinka priimti".

Rezoliucijos pasiūsta VLIKui ir LDS S. Lozoraičiui. Rezoliuciją pasirašė DBLS-gos Bradfordo apygardos pirm. V. Ignaitis, Bradfordo skyriaus pirm. J. Juška, Great Horton skyriaus pirm. Pr. Matulevičius, LRS Bradfordo skyriaus atstovas A. Gudas ir Bradfordo kolonijos visuomenininkai (parašai neišskaitomi).

² DBLS Centro Valdyba pranešė, kad Lietuvių Namai Londone perkelti į didesnę ir erdvesnę būstą. Juose sutelktos visos lietuviškos įstaigos ir organizacijos. Naujojo būsto adresas toks: 1/2 Landbroke Gardens, London W.11 U. K. Naujieji namai, kaip skelbiama, yra dvigubai didesni, pelningesni, gražesni ir patogesni, negu pirmieji.

Italija

* PLB Romos apylinkės valdyba savo 2 metų veiklos apyskaitoje sužymėjo svarbiausius per tą laiką atliktuosius darbus. Iš apyskaitos matyti, kad lietuvių reprezentavime atlikta tikrai daug. Valdyba ateity savo veiklą numato dar daugiau išplėsti.

J. A. V-bes

Kviečia tinkamai paminėti min. K. Balučio sukaktį.

Pasizymėjęs veikėjas J. Bačiūnas išsuntinėjo lietuvių spaudai pranešimus, kuriuose ragina tinkamai paminėti min. B. K. Balučio 75 metų sukaktį. Ji suėjo š.m. gruodžio 29 d. Min. B. K. Balučio, Lietuvos pasiuntinio D. Britanijoje, adresas yra toks: 17, Essex Villas, London, W. 8, England. Pranešimuose sužymėti min. B. S. Balučio nuopelnai lietuvių tautai ir veikla ypač tarp JAV lietuvių. Nurodytos jo studijos Valparaiso un-te, veikla Tėvynės Mylėtojų Draugijoje, redaktoriaus darbas Čikagos "Lietuvoje", o vėliau — kaip išmokslinto anglosaksų teisės žinovo, talkininko Lietuvos diplomatinės byloms, Lietuvos Respublikos diplomato, žymaus pareigūno Užs. Reikalų Ministerijoje, Lietuvos atstovo Amerikai ir galiausiai D. Britanijai. Daugiau kaip 50 savo amžiaus metų min. B.S. Balutis yra išdirbęs lietuvių tautos tarnyboje. Kreipdamasis į jaunąją lietuvių kartą, J. Bačiūnas kviečia išauginti bent dešimtis tokių dvasinių Balučių ir tuo būdu apmokėti gimtinės skolą savo tėvynėi. Drauge reiškiamas įsitikinimas, kad mūsų tautiečiai prideramai pagerbs šio mūsų žymaus veikėjo ir politiko sukaktį. Pats Bačiūnas apie min. B. K. Balutį išleidęs knygą.

JAV-bių lietuvių spaudoj iškeliamos didžiųjų lietuvių kalbininkų sukaktys:

pr. m. gruodžio 1 d. suėjo 30 m. nuo K. Būgos mirties ir, lapkričio 6 d. — 75 m. nuo gimtadienio, o šių metų vasario 25 d. sueina 25 metai nuo J. Jablonskio mirties.

* Lietuvių Studentų Sąjunga JAV-bėse amerikiečiams profesoriams ir akademiniam jaunimui informuoti apie Lietuvą ir lietuvius pradėjo leisti anglų kalba "Lituanus". Jis bus leidžiamas 4 kartus per metus. Pirmasis numeris jau išsuntinėtas.

Kanada

Kanados Lietuvių Bendruomenė išsirinke naują, iš eilės antrąją krašto tarybą. Naujiems vykdomiesiems organams lietuvių spauda linki sėkmės, ypač išskeldama organizuotos veiklos svarbą. Pagal oficialų 1951 m. surašymą Kanadoje lietuvių buvo sužymėta 16.224, iš tikrųjų manoma jų būsiant per 20.000. Tik iki 1953 m. pabaigos vienų pokarinių emigrantų yra įvažiavę 11.204.

* Lietuvių veikėjas L. Vaištokas iš Toronto reguliariai Tautos Fondui aukoja kas mėnuo paties nusistatytą sumą.

* Išrinktosios antrosios krašto tarybos nariai buvo susirinkę posėdžių Hamiltone. Iš vykdomųjų organų pranešimų paaiškėjo, kad Kanados lietuvių padėtis organizaciniu atžvilgiu yra geresnė, negu kitur, nes Kanadoje organizuotos veiklos nevaržo jokie įstatymai. Tautos Fondui aukų pr. metais surinkta 2.946, 87 dol. Iš viso Tautos Fondui persiūsta iš Kanados 24.432 doleriai.

* Šiuo metu Kanados universitetuose studijuoja apie 70 lietuvių. Keliolika baigusiujų tuoj pat gavo darbo Kanados įstaigose ar įmonėse. Studijuojantieji turi sudarę Kanados Lietuvių Studentų Sąjungą.

AUSTRIJA

* Austrijos lietuvių savo sveikinime VLIKui linki geriausios sėkmės kovoje už Lietuvos laisvę. Vienoje lietuvių dabar yra 26, iš kurių 7 seneliai bei ligonys ir 6 vaikai.

N. ZELANDIJA

Graži pramoga.

Aucklando apylinkės valdyba suruošė lietuviškų patefono plokštelių koncertą. Susirinko didžioji kojonijos dalis, kuri labai malonioj ir jaukioj nuotaikoj pasiklausė plokštelių. Dalyvavo suaugusieji ir vaikai, kurie visi buvo labai patenkinti. Pramogos metu pašokta, padainuota, pažaista. Tenka džiaugtis, kad buvo apsieita be lašelio alaus ir vyno. Visi susirinkusieji buvo valdybos pavaišinti. Pabaigoje buvo sugrotas tautos himnas ir keletą žodžių tarė valdybos pirmininkas. Tenka tik pasidžiaugti, kad mūsų tautiečiai, nors gyvendami tokiaime nuošaliame krašte, sugeba taip kultūringai pramogauti, telktis draugėn ir vieningai veikti.

LIETUVA I PASAULINIAME SPAUDOS KONGRESE SAO PAULYJE

Svarbiausias P. Amerikos pramonės ir prekybos centras, Sao Paulo miestas, šiemet minėjo savo 400 metų įkūrimo sukaktį. Brazilai ta proga suorganizavo tarptautinę parodą ir sušaukė daugiau kaip 20 įvairiausių kongresų. Lietuva buvo oficialiai pakviesta ir dalyvavo šiuose: Pirmame Brazilijos Karinės Medicinos Kongrese, Šestajame Tarptautiniame Vėžio Kongrese, Pirmajame Socialinės Teisės, Pasauliniame Rašytojų ir Pirmajame Pasauliniame Spaudos Kongrese. Tiksliau pastarąjį gal tektų pavadinti spaudos, žurnalistų, leidėjų ir platintojų organizacijų kongresu. Jis vyko S. Paulo mieste lapkričio 6-13 dd. ir baigėsi 3 dienų ekskursija į Rio de Janeiro.

Kongrese VT Informacijos Tarnybai ir ELTAI atstovavo K. Čibiras, Lietuvos pasiuntinybės Urugvajuje spaudos atache, o kun. Ragažinskas, Brazilijoje leidžiamos "Mūsų Lietuvos redaktorius, buvo įgaliotas jame dalyvauti Liet. Žurnalistų Sąjungos. Kongrese dalyvavo 21 šalies delegatai ir 15 šalių stebėtojai, tačiau nebuvo nei Sovietų, nei nieko kito iš anapus

ALB KRAŠTO TARYBOS ATSTOVŲ KETVIRTASIS SUVAŽIAVIMAS

Gruodžio 29-31 dienomis Melbourne įvyko ketvirtasis Australijos lietuvių bendruomenės tarybos atstovų suvažiavimas. Suvažiavimą pradėjo Melbourne apylinkės valdybos pirmininkas p. Vingys, o suvažiavimą atidarė Krašto V-bos pirm. V. Simniškis.

Iš mandatų komisijos pranešimo paaiškėjo, kad suvažiavime dalyvauja 46 atstovai iš 74 turėjusių teisę dalyvauti.

Posėdžiams praversti išrinkta: pirmininku A. Mikaila (Melbournas) nariai I. Taunys (Adelaidė) ir E. Slonskis (Bankstown). Sekretoriatas sudarytas iš trijų asmenų: J. Liutkutės, V. Baltučio ir Iz. Geštarto.

Svarstant dienotvarkės klausimą iškeltas sumanymas jį papildyti dar vienu punktu: Socialinės globos reikalai Australijoje. Be to, buvo pasiūlyta išimti iš dienotvarkės punktą apie Melbourne lietuvių tarpe pasireiškusį skilimą, tačiau dauguma balsų nutarta tą klausimą svarstyti.

Priėmus galutinai dienotvarkę buvo perskaityti sveikinimai, kurių gauta gana gausiai.

Krašto Valdybos pranešimas

Pranešimą padarė Kr. V-bos pirm. V. Simniškis. Jis pažymėjo, kad Krašto Valdyba dirbo sutartinai, jokių tarpusavio trynimųsi nebuvo. Krašto Valdyba instruktavo apylinkes ir palaikė santykius su visomis kitomis institucijomis, kur tik buvo reikalinga. Valdybos nariai už savo darbą jokio atlyginimo negauna. Šiuo metu visoje Australijoje esama 16 apylinkių ir 3 seniūnijų. Pirmininkas konstatavo, kad lietuviai pamažu, bet sistematiškai tolsta nuo lietuviškųjų bendruomenės reikalų, kas yra liūdnas reiškinys.

"Mūsų Pastogės" leidimas sudarė bene daugiausia Valdybai rūpesčių. Pirmininkas mano, kad MP sėkmingam leidimui yra būtinas reikalas įsigyti savo spaustuvę, nes spausdinimas svetimos spaustuvėse brangiai kainuoja.

Krašto Valdybos išdėtininkas p. Grina davė pinigines apyskaitas už 1953 ir 1954 metus Krašto Valdybos, "Mūsų Pastogės" ir Tautos Fondo.

1953 metais Krašto Valdyba, kaip matyti iš apyskaitos, solidarumo mokesčio gavo £286. Tų metų gruodžio 31 dienos balansas, įskaitant visas vertes ir turta, siekė £17.863.

1954 metais solidarumo mokesčio gauta jau mažiau, £200, o balansas siekė £16.834.

"Mūsų Pastogės" balansas 1953.XII.31d. siekė £4.609, o 1954.XII.31 d. — £4.757. Išdėtininkas pažymėjo, kad MP prenumeratorių skaičius, perėmus jį Krašto Valdybai, žymiai padidėjo, dėl to MP finansinė padėtis yra gana gera.

Tautos Fondui lėšų plaukimas mažėja. Išdėtininkas pastebėjo, kad "Mūsų Pastogės" skola Tautos Fondui £395 dar negražinta.

Revizijos Komisijos pranešime pareikšta, kad atskaitomybė vedama

tvarkingai, išlaidos pateisinamos ir siūloma apyskaitas tvirtinti.

Garbės Teismo pranešimą padarė p. J. Kalvaitis.

Tautos Fondo Atstovybės pranešimą padarė p. S. Grina. Jis apgailestavo, kad lėšų plaukimas silpnėja ir pažymėjo, kad tai įvykę dėl vykdomos prieš Tautos Fondą propagandos.

Diskusijose dėl Tautos Fondo išryškėjo kai kurios tendencijos, būtent: kai kurie atstovai siūlė visus surenkamus Tautos Fondo reikalams pinigus panaudoti vietos reikalams, be to, VLIKas turėtų skelbti viešas lėšų su naudojimo apyskaitas. Kiti gi atstovai nurodė, kad jeigu visos lėšos bus naudojamos vietos reikalams, tai tada jau bus ne Tautos Fondas, bet telkimas lėšų vietos institucijoms. TF Atstovybės pirm. J. Kalakauskas gi pastebėjo, kad tokiu atveju Tautos Fondo atstovybė būtų uždaryta, kaip nereikalinga. Pagrindinis Tautos Fondo tikslas — telkti lėšas Lietuvos laisvinimo ir lietuviybės išlaikymo reikalams, kuriomis diponuoja VLIKas.

Krašto organų būstinės nustatymas

Nutarta Krašto Valdybos ir Krašto Kontrolės Komisijos būstinę palikti Sydnejuje, o Krašto Garbės Teismo — Adelaidėje.

1956 m. tarybos suvažiavimo vietos nustatymas

Geelongo atstovai pasididžiudami (ir pagrįstai!) pareiškė, kad sekantis, 1956 metų pabaigoje, krašto tarybos atstovų suvažiavimas turįs įvykti lietuviškuose namuose Geelonge. Toks jų pareiškimas visų atstovų, net ir svečių, buvo sutiktas entuziastiškai. Galutinai nutarta, kad 1956 metų suvažiavimas įvyks toje vietoje, kur bus pastatyti pirmieji lietuviški namai, o jeigu nebūtų niekur — tai Sydnejuje, deja, svetimuose pastatuose.

(Šia proga stebėdamas su pasididžiavimu kalbančius Geelongo atstovus prisiminiau ir mūsų, Adelaidės lietuvių, archyve užsikonservavusių namų statybos komisiją. Kada gi mūsų reikalas pajudės?)

Vykdomųjų organų rinkimai

a) Slaptu balsavimu į Krašto Valdybą išrinkti: S. Grina, V. Simniškis, L. Karvelis, Vyt. Doniela, Skrinska, Pr. Nagys ir M. Petronis.

b) Į Kontrolės komisiją išrinkti: Pov. Alekna, Alf. Jakubėnas ir Vyt. Deikus.

c) Į Garbės Teismą išrinkti: St. Čibiras, Jonas Kalvaitis, J. Binkevičius, Vl. Požėla ir Edv. Jansonas.

Rinkimai atstovų į Pasaulio Lietuvių Seimą.

Į būsimąjį Pasaulio Lietuvių Seimą atstovais išrinkti 5 asmenys, būtent: Ant. Mikaila, Jonas Kalvaitis, Vladas Jakutis, Jonas Meiliūnas ir Jurgis Kalakauskas.

Mažlietuvių reikalai

Galvęs žodį Albinas Pocius, Maž. Lietuvos Bičiulių Draugijos pirmininkas, prašė tarybos atstovus grįžus į savo apylinkes daugiau atkreipti dėmesio į evangelikus lietuvius, kurie, mažiau turėdami progos bendrauti su lietuvišiais, vokiečių viliojami vis labiau tolsta nuo lietuviškųjų reikalų.

Krašto Taryba nutarė rekomenduoti (Tąsa 4 psl.)

Kongrese buvo apsiribota grynai profesinio techninio pobūdžio spaudos darbo problemų svarstymu ir tokio pat pobūdžio rezoliucijomis. Plačiau aptarti spaudos laisvės ir laikraštinių etikos klausimai, žurnalistų parengimas, ruošimo, suorganizavimo darbo sąlygų pagerinimas ir atlyginimo reikalai. Šios temos buvo gyvai svarstomos plenumo sesijose ir techninėse komisijose, kurios redagavo pasiūlymus, nuostatus, rezoliucijas. Dar šiemet numatoma išleisti kongreso metraštis, kuriame portugalų, ispanų, anglų ir prancūzų kalbomis bus atspausdinti referatai.

IT ir E. atstovas metraščio komisijai įteikė rašinį apie lietuvių spaudos laisvės atgavimo sukaktį ir palyginimą tarp carinio ir bolševikinio obskuranizmo.

Mieli BROLIAI IR SESĖS!

1955 Naujųjų Metų proga Lietuvos Kariuomenės Kūrėjų Savanorių Sąjungos Centro Valdyba sveikina visame pasaulyje išsisklaidžiusius karius ir jų šeimas: Kūrėjus-Savanorius, Vyties Kryžiaus Kavalierius, Lietuvos Laisvės Kovų Invalidus, Ramovėnus ir kitus buvusius Lietuvos Kariuomenės karius, Šaulius, Dariaus ir Girėno ir Don-Varno Postų Legijonierius Brooklyne ir Chicagoje, lietuvius Korėjos karo veteranus, o ypatingai Lietuvos Miškų Brolius ir Seseris, ant Lietuvos Nepriklausomybės aukuro dabar dedančius didžiausias aukas, — nuoširdžiai linkėdama nelūžti sunkioje kovoje už Lietuvos laisvę.

Jau 14 metų, kaip mūsų tėvynėje tėvai, broliai, seserys ir visi tautiečiai kenčia tokią raudonųjų okupantų vergiją, kokios nežino pasaulio istorija. Mes, laisvojo pasaulio gyventojai, negalime būti pašyvūs tokios tautos tragedijos akivaizdoje, o ypač tie, kurie už tėvynės laisvę kovojome. Stiprėkime dvasioje, būkime vieningi kovoje.

Tikėkime, kad ir mūsų Lietuvos vadavimo veiksniai paliks tarpusavio ginčus, susitars bendrai veikti ir visas jėgas paskirs Lietuvos laisvės atgavimo kovai. Šitokio susipratimo bei vieningumo iš mūsų visų laukia pavergtoji tėvynė. Tėvynės šauksmas turi mus visus suvienyti.

Vienas kitam palinkėkime, kad 1955 metai būtų lemtingi, raudonasis komunizmas būtų sunaikintas ir mūsų tė-

ŽMOGAUS TEISIŲ DEKLARACIJOS MINĖJIMAS

1954 metų gruodžio 10 dieną Plaza viešbutyje, New Yorke, įvyko Žmogaus Teisių Deklaracijos šešerių metų sukakties minėjimas — priešpiečiai. Jungtinės Tautos šią deklaraciją paskelbė 1948 metų gruodžio 10 dieną.

Minėjimą surengė ponios Sterling F. Boos vadovaujamoji UNISOMI organizacija, kurios tikslas yra sukurti Jungtinių Tautų imfoninį orkestrą ir muzikos institutą, kurių dalyviais būtų priimami visų tautų, kad ir ne Jungtinių Tautų narių, menininkai.

Minėjimam buvo pakviesti ir jame dalyvavo Lietuvos Generalinis Konsulas New Yorke Jonas Budrys ir vice-Konsulas Vytautas Stašinskas.

Tarptautinės Žmogaus Teisių Sąjungos pirmininkas p. Roger N. Baldwin, kalbėdamas minėjime, pareiškė įsitikinimą, kad žmogaus teisių gerbimas, šiuo metu paneigtas Sovietų Sąjungoje, laikui einant betgi įsigalės visame pasaulyje.

vynė išvaduota. Atrodo, kad valanda artėja. Būkime pasiruošę.

Valio laisva ir nepriklausoma Lietuva!

(Pasirašė): Pirmininkas J. Liepinaitis, Vice-Pirmininkas Dr. K. Gudaitis, Sekretorius A. Juodka, Nariai: V. Rekus ir J. Grybauskas. Chicago, 1954 m. gruodžio 16 d.

ALB KRAŠTO TARYBOS ATSTOVŲ...

(Tąsa iš 3 psl.)

ti visoms apylinkių valdyboms, kad jos paskirtų iš savo tarpo po vieną asmenį, kuris stengtųsi sueti ir artimesnį kontaktą su gyvenančiais apylinkės ribose lietuviams evāngelikais. Kur apylinkių nėra — tokius atstovus turėtų paskirti Maž. Liet. Bičiulių Draugija iš evāngelikų tarpo.

Pranešimas apie kultūrinę veiklą

Pranešimą padarė LKF Australijos Valdybos pirm. Ant. Krausas. Jis skaičiais pailiustravo mūsų savaitgalio mokyklų padėtį. Jo nuomone, tik apie trečdalis visų vaikų lanko savaitgalio mokyklas, o daug kur trūksta mokytojų. Be to, nusiskundė, kad tėvai dažnai šykšti kelių šilingų nupirkti vaikui reikalingą knygą, tuo tarpu kitiems reikalams (kad ir tiems patiems vaikams) nesigailima ir svarų. Ragino visus organizuoti jaunimo vasaros stovyklas.

Kalbėdamas apie skautų organizaciją pažymėjo, kad tai viena iš pirmiausių savaitgalio organizacijų ir yra visų remtina.

Diskusijose buvo pastebėta, kad ateityje būtų iškelti ir kitų kultūrinių organizacijų nuveikti darbai švėtimo bei auklėjimo srityje, kaip ateitininkų, Šviesos sambūrio bei kitų.

Buvo išreikštas pageidavimas, kad kapelionai dažniau lankytų, kiek tai įmanoma, lietuviškas šeimas.

Socialinės globos reikalai Australijoje

Melbourn Moterų Sekcijos paprašytas šiuo reikalu pranešimą padarė atstovas Viliūnas. Pranešimo išvadoje prelegentas siūlė: koordinuoti socialinės globos reikalą visoje Australijoje; visose kolonijose steigti soc. globos skyrius (kur jų dar nėra); pagalba turi būti teikiama visiems jos reikalingiems lietuviams be jokios išimties. Suvažiavimas pritarė šioms mintims ir įpareigojo Krašto Valdybą paskirti vieną savo narį, kuris tiesioginiai šiais reikalais rūpintųsi.

Pranešimas apie politinę padėtį

Referavo J. Kalvaitis. Savo išsamia-me pranešime prelegentas nušvietė tarptautinę ir mūsų, lietuviškąją, politinę padėtį. Pranešimas buvo paruoštas tikrai kruopščiai ir labai objektyviai.

Pranešimas apie sporto klubų veiklą

Referavo Leonas Bačtrūnas. Prelegentas ypatingai pabrėžė sporto klubų auklėjamąją reikšmę, o taip pat ir Lie-

tuvos vardo propagavimą australų tarpe. Nusiskundė, kad tėvai daug kur neleidžia savo vaikams stoti į sporto klubus, o prieauglis yra būtinai reikalingas norint išlaikyti dabartinį lygį. Daug kur ir iš vyresniųjų (buvusių sportininkų) pusės rodoma permaža susidomėjimo sportu.

Melbourno lietuvių bendruomenės tarpe pasireiškusio skilimo klausimas

Krašto Valdybos vardu šį reikalą referavo Vyt. Doniela. Pranešėjas labai objektyviai, remdamasis dokumentais, išdėstė nesutarimų priežastis. Tiesa, kaip vėliau paaiškėjo, ne visos aplinkybės jo buvo paminėtos, nes tam reikalui jam trūko davinių.

Diskusijose iš Melbourno liet. kat. parapijos kapeliono pusės dalyvavo kunigų sekretoriato vardu Dr. kun. Bačinkas, o iš Melbourno apylinkės pusės — valdybos pirmininkas p. Vingys. Abu prelegentai dar labiau išryškino priežastis, kurios privedė prie dabartinės padėties.

Po diskusijų buvo pasiūlytos net trys rezoliucijos, tačiau galutinam rezultate dvi buvo atsiimtoms, o liko tik viena, pasiūlyta suvažiavimo pirmininko A. Mikailos. Suvažiavimas nutarė kreiptis į kunigų sekretariatą ir naująją Krašto Valdybą, prašydamas kilusius nesutarimus išlyginti ir atstatyti bendradarbiavimo dvasia paremtą padėtį.

Sumanymuose bei einamuose reikaluose

buvo pasisakyta teigiamai dėl spaustuvės įsteigimo "Mūsų Pastogei" leisti, paraginta stiprinti rėmimą Vasario 16 Gimnazijos.

Suvažiavimas priėmė eilę rezoliucijų bei nutarimų, o taip pat nutarė pasveikinti min. Balutį jo 75 metų amžiaus sukakties proga.

Suvažiavimas baigtas Tautos Himnu.

Vieną dalyką negalima praleisti nepamirėjus: darni suvažiavimo eiga ir sėkmingas visų reikalų išsprendimas daug priklausė nuo prezidiumo pirmininko p. A. Mikailos. Gilios erudicijos, didelio takto, logiškas, kur reikia griežtas ir kartu su šypsena lūpose p. Mikaila daug kartų išvengė, galima sakyti, visiško suvažiavimo pakrikimo, o įvairius pergriežtus, dažnai nelogiškus siūlymus bei rezoliucijas visada įvesdavo į tinkamas vėžes. Jam priklausė pagarba ir padėka už nelengvą darbą, kurį jis atliko suvažiavimo pasiekimui o tuo pačiu ir visos bendruomenės labui.

J. Glušauskas

Prof. V. BIRZISKAI 70 METU

Neseniai sukako 70 metų amžiaus vienas iš žymiųjų Lietuvos mokslo vyrų, prof. Vaclovas Biržiška. Jis gimė 1884.XII. 2 d. Viekšnių miestelyje, šiaurės Lietuvoje. Aukštąjį mokslą ėjo Petrapilyje, nes rusų pavergtai Lietuvai tada nebuvo leista turėti savo universiteto. 1909 m. V. Biržiška baigė Petrapilio un-to teisių fakultetą drauge per ketverius studijų metus klausydamas istorijos bei etnografijos paskaitų istorijos filologijos fakultete. Dar studentaudamas ir vėliau aktyviai dalyvavo lietuvių visuomeninėje bei kultūrinėje veikloje, taip pat bendradarbiavo lietuvių spaudoje, nukreiptoje prieš caro valdžią.

Po Pirmojo Pasaulinio karo jau Nepriklausomai Lietuvai įkūrus savąjį universitetą Kaune, V. Biržiška buvo netrukus pakviestas docentu (nuo 1930 pakeltas į ord. profesorius) teisių fakultetan, kurio dekanu buvo 1933-1935 ir, perkėlus fakultetą Vilniun, 1940-1941.. Šalia teisės dalykų dar dėstė senosios lietuvių raštijos ir bibliografijos kursus. 1930 m. gavo filologijos dr. h.c. laipsnį. Nuo 1941 m. pasitraukęs iš teisių fakulteto, perėjo į filosofijos fakultetą profesorium

1923-1944 buvo Kauno un-to bibliotekos direktorius, sukurdamas rimtą mokslinę jauno universiteto biblioteką, itin vertingą retų lietuviškų knygų, periodikos ir rankraščių rinkiniais. V. Biržiška redagavo un-to bibliotekos leistąjį žurnalą "Mūsų Senovė" (1937-1940), kur buvo paskelbta daug svarbios medžiagos lietuvių raštijos ir kultūros istorijai. 1932-1944 V. Biržiška buvo pirmosios Lietuviškosios Enciklopedijos vyr. redaktorius. Deja, antroji bolševikinė Lietuvos okupacija nutraukė Enciklopedijos leidimo darbą (iš viso buvo išleista 9 1/2 tomo).

Bolševikams antrą kartą (1944) Lietuvą okupuojant, V. Biržiška drauge su tūkstančiais lietuvių tremtinių pasitraukė į Vakarų ir gyvena pradžioje Austrijoje, o paskiau Vokietijos DP stovyklose. Nežiūrint sunkių gyven-

mo sąlygų, V. Biržiška neprarado savo kūrybinės energijos, skelbdamas vieną savo tyrinėjimą ir nuo 1946 profesoriaudamas anuo laiku lietuvių, latvių ir estų DP įsteigtame Baltų Universitete Hamburge (nuo 1947 Pinneberge). 1949 m. V. Biržiška atvyko į JAV-bes.

Svarbiausias V. Biržiškos įnašas į lietuviškąją ir kapitalinę Lietuvių Bibliografiją,

kurios ligi pasitraukimo iš Lietuvos spėjo išleisti 5 tomus, apimančius laikotarpį ligi 1910 m. Be to, V. Biržiška paskelbė daug svarbių senosios lietuvių raštijos ir kultūros istorijos tyrinėjimų, pvz. Senųjų lietuviškų knygų istorija (2 leid. 1953), Iš mūsų laikraščių praeities (1932), Lietuviškąji slapyvardžiai ir slapyraides (1942-1943) ir kt. Savo rašiniuose V. Biržiška remiasi ne tik jau spausdinta medžiaga, bet gausiai naudojami senais rankraščiais ir archyviniais dokumentais. Kadangi dabar dėl karo aplinkybių daug tų rankraščių, net ir istisų archyvų yra dingę, tai V. Biržiškos veikalai ir straipsniai dažnai įgauna pirmiausia šaltinio reikšmę.

Tyrinėdamas lietuvių raštijos istoriją, V. Biržiška itin daug dėmesio yra kreipęs į vieną įdomų jos periodą, būtent — į vadinamąją spaudos draudimo gadynę (1865-1904). Tada rusų valdžia žiauriai numalšino 1863 m. Lietuvos ginkluotą sukilimą, uždraudė lietuviams spausdinti knygas įprastinėmis lotyniškoms raidėmis ir brutaliai norėjo primesti savąjį rusišką alfabetą, kad rengtų rusų knygai ir kalbai kelią Lietuvon ir ją ilgainiui visai surusintų. Tai buvo lietuvių tautos didvyriškos kovos už savąją spaudą ir šviesaus laimėjimo, kai rusų valdžia buvo priversta atsaukti draudimą, gadynę. Šiomet lietuvių mini to laimėjimo kovoje už savąją spaudą sukaktį. Yra prasminga, kad ir tos gadynės žymiausias tyrinėtojas savąją amžiaus sukaktį irgi mini kaip tik šiais metais.

PARTIZANAI GYVI PABALTIO KRĀSTUOSE

Vienas iš didžiausių Romos nepriklausomų laikraščių "Il Messaggero" savo lapkričio 6 d. laidoje duoda žinią apie sovietinių aviacijos bazių statymą Pabaltijo valstybėse ir apie partizanų susirėmimą su MVD Rygos Šv. Mato bažnyčioje. Kalbamoji žinia, rašo laikraštis, buvo gauta "Tribune de Geneve" korespondento Skandinavijoje ir išspausdinta daugelyje šveicarų laikraščių.

Straipsnyje pažymima, kad nežiūrint jau dešimt metų besitęsiančios sovietinės okupacijos Baltijos kraštuose, tenai vis dar veikia stiprios antikomunistinės grupės. Gautomis žiniomis iš Skandinavijos neseniai Rygoje, Šv. Mato bažnyčioje įvyko tikras mūšis tarp antikomunistinių partizanų ir MVD dalinių. Kaip žinoma, rašo laikraštis, partizanai labai dažnai keičia savo slapstymosi vietas kad lengviau išvengtų specialių MVD dalinių medžioklės. Tokiu būdu jie neseniai buvo pasirinkę minėtą Rygos bažnyčią, kurioje jie buvo įtaisę ginklų sandėlį. Vienam asmeniui išdavus, jie buvo bažnyčioje užklupti sovietų, su kuriais susikovė prieš didįjį altorių, o paskui vienoje šalutinėje kriptoje. Didžiama partizanų buvo nukauta, gi likusieji buvo vietoje sušaudyti. Bažnyčios klebonas Peter Midnis už bendradarbiavimą su partizanais buvo ištremtas į Sibirą.

Padėties rimtumas Baltijos kraštuose matomas ir tame fakte, kad po 10 okupacijos metų sovietai šias teritorijas vadina "Baltijos karo teatru".

Miškų praretinimas, maisto stoka, kolchozų įvedimas paskutiniu metu labai susilpnino partizanų padėtį.

Šveicarų laikraščių žiniomis, pastebi "Il Messaggero", Baltijos kraštuose sovietai šiuo metu stato didelius aerodromus, kurių vienas didžiausių yra Kruspilyje (Kreuzburg). Šioji bazė turės 4 milžiniškus takus sunkiesiems bombonešiams ir bus specialia autostrada sujungtas su kitu mažesniu aerodromu, skirtu sprausminiams naikintojams. Pereitos vasaros gale sovietai beveik visus pėstininkų dalinius perkėlė į Rytų Prūsiją ir Lenkiją. Jų vieton iš gilumos buvo atsiųsti labai stiprūs aviacijos daliniai. Tokiu būdu ypatingai Latvija pasidarė svarbiausioji aviacijos bazė visai zonai, kuri prasideda prie geležinės uždangos ir eina į šiaurę.

Straipsnis pasirašytas Guido Tonella.

Australija antroji lietuviškų knygų leidime

"Eltos Informacijose" paskelbta lietuviškų knygų skaičiai, išleisti laisvajame pasaulyje. Pasirodo, kad po JAV-bių eina Australija (1953 metais) išleis 9 knygas. Toiliau eina Kanada su 7. leidiniais ir Argentina su 3. Kituose kraštuose išleista po 1 arba nė vienos.

TAUTIŠKI DIRBINIAI:

ilgos juostos £3.10.0, kaklaraiščiai £1.5.0, įvairios kitos juostos ir juostelės nuo 6 šil. iki £1.10.0. Išpildomi specialūs užsakymai. Kreiptis AL Leidykla.

SUTAUPYSITE PIRKdami TIK GERĄ PREKĘ Pirkite batus bet kurioje firmos

EZYWALKIN Ltd.

K R A U T U V Ė J E

90, Rundle Street
Unley Road
Mount Gambier

Port Pirie
Port Lincoln
Port Adelaide

Hindmarsh
Hindley Street
Gouger Str.

Kiekvienos poros batų patvarumas garantuotas

Meno dienos Melbourne

Visos eilės suvažiavimų fone, Meno Dienas, surengtas LKF Australijos Valdybos, reikia laikyti dideliu kultūrinio įvykiu visai lietuviškai Melbourne bendruomenei ir suvažiavusiai jos daliai iš kitų Australijos miestų atstovų ir svečių pavidale. Tai retas kultūrinis pasigardžiavimas, patiekta trijose formose. Tuos patiekalus sudarė dailės paroda, literatūros ir išraiškos šokio vakaras ir kamerinės muzikos vakaras.

Dailės paroda teikė gerą vaizdą. O ypač tiems, kurie mėgsta modernizmą mene. Atrodė ji kiek mažoka darbų ir dailininkų skaičiumi. Parodoje savo darbus buvo išstatę šie dailininkai: J. Baukus (tapybą), A. Gabecas (skulptūrą), E. Kepalaitė (tapybą), V. Simankevičius (grafiką), V. Uoselis (skulptūrą), A. Vaičaitis (grafiką) ir T. Zikaras (skulptūrą ir piešinius). Ši paroda buvo atidaryta gruodžio mėn. 27 d. ir tęsėsi iki 31 d.

Literatūros ir išraiškos šokių vakaras įvyko gruodžio mėn 28 d. Programą išpildė literatai: J. Mikštas, V. Kazokas, Kunca-Kuncevičius, A. Gricius, N. Daniušytė ir P. Andriušis. V. Kazoko kūrybą skaitė A. Karazijienė, o A. Griciaus ir N. Daniušytės kūrybą skaitė J. Liutkutė.

Išraiškos šokių išpildė Danutės Nasvytytė išraiškos šokių mokyklos šokėjos: I. Kaunaitė, E. Kesminaitė, J. Kesminaitė, D. Maleškaitė, B. Mažeikaitė ir mokiniai. Anštai paruoštoje scenoje grupiniai išraiškos šokiai nedavė reikiamo įspūdžio. Čia prašyte prašėsi daugiau erdvės. Šokių choreografinio paruošimo ir kostiumų žaismingumo nuopelnas priklauso D. Nasvytytei.

Kamerinės muzikos vakaro (29 d.) laurai atiduotini vien adelaidskiams menininkams: solistei Elenai Rūkštelienei, solistui Pauliui Rūteniniui, smui-

kininkui Pranui Matiukui ir pianistei Dorothy Oldham. Jų rimtas programos pobūdis, augšto vokalinio ir instrumentinio lygio išpildymas buvo lydimas gausiais plojimais ir "bisais". Neveltui kiekvienas menininkas turėjo duoti virš programos. Koncerto dalyviai menininkams atsidėjo gėlėmis ir dovanomis.

Už šias Meno Dienas didelė padėka priklauso LKF Australijos valdybai. Ji, reikia tikėtis, sugebės ir daugiau panašių dienų, ne tik Melbourne, bet ir kitur, surengti. O jų visur mūsų bendruomenė laukia. P. K.

L. K. FONDO PENKTASIS SUVAŽIAVIMAS

LKF suvažiavimas Melbourne įvyko gruodžio mėn 27 d. Ar tik nebus jis taikingiausias iš visų iki šiol buvusių LKF suvažiavimų. Visi atstovai parodė daug sveikos iniciatyvos ir gerų norų mūsų kultūrinio gyvenimo gaires nustatant. Daug laiko buvo pašvęsta mokyklų, jaunimo ir švietimo reikalams. Išsamiai išnagrinėtas knygų leidimo ir ypač jų platinimo reikalas, parbrėžta meninių jėgų telkimo reikšmė meno festivalius ruošiant, apaštaliavimo neišvengiamumas kultūrinį darbą dirbant ir visa eilė kitų klausimų. Apgailestauta, kad Sydneyje iki šiol neįstengė atgaivinti L.K.F. Skyriaus. Nusistatyta ne tik jį atgaivinti, bet ir naujų skyrių steigti.

Prezidiumą sudarė: dail. A. Rūkštelė, P. Kuncaitis ir L. Bertašius. Suvažiavimui pirmininkavo A. Rūkštelė, sekretoriavo V. Simankevičius.

Naujai išrinktą L.K.F. Australijos vandybą sudaro: Krausas, Simankevičius, Vaičaitis, Valys ir Zenkevičius. Revizijos komisiją sudaro: Januaitis, Paliulis ir Skeris. A. S.

KATALIKŲ SUVAŽIAVIMAS MELBOURNE

Gruodžio mėn. 27-28 d.d. Melbourne įvyko pirmasis Australijos lietuvių katalikų suvažiavimas. Tai buvo seniai lauktas tokio platus mąsto suvažiavimas Australijos katalikų gyvenime. Pirmieji tokio suvažiavimo reikalingumą iškėlė ateitininkai ir sendraugiai Adelaidės suvažiavime 1952 m. Šito ateitininkų suvažiavimo metu buvo priimtas nutarimas, kad Melbourne ateit. sendraugių valdyba imasi suvažiavimui šaukti iniciatyvos. Tačiau dėl įvairių kliūčių suvažiavimo sušaukti nepavyko. 1954 m. išrinkta naujoji Melbourne ateit. sendraugių valdyba susidedanti iš pirm. B. Zumerio, sek. J. Aranausko ir kasin. Dr. I. Kauno ėmėsi iniciatyvos ir Melbourne buvo sudaryta iš katalikiškų organizacijų atstovų suvažiavimui šaukti komisija, kuri savo iniciatyva padėjo praktiškus suvažiavimui šaukti pagrindus ir ėmėsi organizuoti bei šaukti patį suvažiavimą. Pritarus Adelaidės, Geelongo, Melbourne ir Sydneyje katalikiškoms organizacijoms ir vietos kapelionams suvažiavimas įvyko gruodžio mėn. 27-28 d.d. Melbourne.

Suvažiavime dalyvavo Adelaidės, Geelongo, Melbourne ir Sydneyje katalikiškų organizacijų rinktieji atstovai, minėtų vietovių kapelionai ir kvietieji katalikai veikejai. Viso dalyvavo 30 atstovų ir nemažas skaičius svečių.

Suvažiavimas buvo pradėtas iškilminga malda, po kurios suvažiavimui šaukti komisijos pirm. kun. J. Kungys palinkėjo sėkmingo ir našaus darbo katalikiško veikimo atžvilgiu Australijoje. Pagal iš anksto paruoštą suvažiavimui šaukti komisijos planą bei dienotvarkę suvažiavimas vyko sėkmingai ir sklandžiai. Po sudaryto prezidiumo, sekretoriato, rezoliucijų ir mandatų komisijos sekė lietuvių kapelionų pranešimai ir organizacijų atstovų pranešimai apie katalikiškų organizacijų veiklą bei planus įvairiose Australijos vietovėse. Po to J. Gylis referavo katalikų organizacinio gyvenimo klausimu Australijoje, o suvažiavimas po diskusijų priėmė atitinkamus nutarimus bei padarė reikalingas išvadas. Po to buvo nagrinėtas katalikų veikimas visuomenėje, kur iš A. Grigaičio referato suvažiavimas padarė reikalingus nutarimus bei išvadas.

Antroji suvažiavimo diena pradėta iškilmingomis pamaldomis St. John bažnyčioje Pamaldas atlikė kun. P. Butkus ir pasakė tai dienai pritaikintą pamokslą. Pamaldų metu svečiai kunigai klausė išpažinčių, o suvažiavimo atstovai priėmė bendrai komunią. Po turiningos kun. Dr. P. Bačinsko paskaitos apie sakramentinį katalikų gyvenimą, Pr. Pusedeiris iškėlė kultūrinių katalikų uždavinių reikalingumą Australijos katalikų gyvenime. Suvažiavimas išnagrinėjęs abiejų prelegentų iškeltas mintis, priėmė reikalingus nutarimus ir padarė atitinkamas išvadas.

Antrosios dienos pabaigoje suvažiavimas priėmė visą eilę reikšmingų nutarimų, kurie padėjo naujus pagrindus Australijos lietuvių katalikų organizaciniam gyvenimui ir veikimui išrinkti šitiems uždaviniams vykdyti aukščiausių lietuvių katalikų veikimo organą — Australijos Lietu-

vių Katalikų Federacijos Valdybą. Federacijos Valdyba išrinkta iš penkų asmenų: J. Gylis, S. Balčiūnas, B. Zumeris, A. Grigaitis ir E. Šeštakauskienė. Katalikų Federacijos būstinė nustatyta palikti Melbourne. Federacijos Valdyba išrinkta dviems metams. Revizijos komisiją sudaro: Pankevičius, V. Čižauskas ir L. Civišnikienė. Revizijos komisijos būstinė irgi palikta Melbourne.

Suvažiavimas pasveikino J. E. Arkiv. J. Skvirecką, Lietuvos Vyskupius tremtyje, VLIKą, Vykd. Tarybą, Australijos Lietuvių Bendr. Suvažiavimą, Amerikos Lietuvių Susivienijimą, JAV Lietuvių Katalikų Federaciją ir Kanados Lietuvių Katalikų Federaciją. Šalia to, suvažiavimas priėmė atitinkamą rezoliuciją, kuri bus paskelbta atskirai spaudoje.

Melbourne Lietuvių Katalikų suvažiavimui šiltais žodžiais raštu pasveikino J. E. Kauno Arkivyskupas Metropolitai J. Skvireckas.

Suvažiavimas baigtas malda ir Lietuvos Himnu.

Suvažiavimo užbaigimui p. Čižauskų bute suruoštas pobūvis — linksmavakaris, kame be puikiai suruoštų vaišių pasirodė ir viso linksmavakario programos išpildytojas "Skersvėjis", kuris pertraukė savo jumoru visus iš eilės.

Vertinant pirmąjį Australijos Lietuvių Katalikų suvažiavimą tenka konstatuoti, kad jis praėjo tikrai katalikiškai darbingoje susipratimo dvasioje. Priimta visa eilė reikšmingų nutarimų laukia jų įgyvendinimo katalikiško gyvenimo tikrovėje. Šių uždavinių įgyvendinimas visu sveriu gula ant Federacijos Valdybos pečių. Jeigu šitie uždaviniai bus įgyvendinti tikrovėje, tai Australijos lietuvių katalikų gyvenimas pasuks visai naują kryptimi. Reikia tikėtis, kad naujoji Federacijos Valdyba savo paskirtį atliks ir įvykdytų taip, kaip Pirmasis Australijos Lietuvių Katalikų Suvažiavimas jai patikėjo ir pavedė įvykdyti.

Atstovas

JO EKSC. KAUNO ARKIVYSKUPAS METROPOLITAS J. SKVIRECKAS SVEIKINA AUSTRALIJOS LIETUVIUS

J. E. Kauno Arkivysk. Metropolitai Juozapas Jo. Skvireckas kun. J. Kungiu atsiuntė laišką ir sveikinimus Liet. Kat. Suvažiavimui Melbourne. Svenčių proga sveikinimus prašo preduoti ir visiems Australijos lietuviams. Jo. Ekscelencija rašo:

"Ta pačia proga naudojames, kad pasveikintumėte Tamstai ir visus Australijos Lietuvius su Kristaus Gimimo švente ir palinkėtumėte visiems laimės ir sėkmės naujais 1955 metais."

Palankiausias Kristuje Jėzuse Jūsų Juozapas Jo. Skvireckas Kauno Arkivyskupas Metropolitai."

PUIKŪS SAVAITGALIO MOKYKLOS DARBO VAISIAI

Pr. m. gruodžio mėn. 11 d. mokykla baigė mokslo metus. Mokytojai, mokiniai ir tėvai susirinko į mokyklos patalpas, kur išklause mokyklos vedėjo pranešimo, mokyklos globėjo ir Tėvų Komiteto Pirminio žodį. Iš mokyklos vedėjo pranešimo paaiškėjo, kad mokyklą lankė 65 vaikai, kurie buvo mokomi 3-jose grupėse kas šeštadienį tris valandas. Pirmos dvi valandos buvo skiriamos įšėti Kultūros Fondo nustatytą programą, o 3-ji valanda buvo skiriama tautinių šokių ir dainų mokymui. Dirbo septyni mokytojai (p. Andriušienė su I-ja grupe, p. Zakienė su II-ja gr. p. Statnickas ir p. Straukas su III-ja grupe, kun. P. Jatulis turėjo pamokas visose grupėse, p. Lapšienė didesnio ūgio mergaites mokė tautinių šokių, p. Šimkus visus vaikus mokė dainų ir įscenizavo "Vabalų Vestuves"). Visi mokiniai buvo aprūpinti nustatytais vadovėliais. Gale mokslo metų padarytas žinėjimo patikrinimas. Patikrinime dalyvavo K. F. Adelaidės skyriaus pirm. p. Rūkštelė ir Tėvų K. atstovai.

Baigus pranešimus 12 geresnių mokinių buvo apdovanoti odos išdirbiniais. Geriausi mokiniui A. Stepanui buvo įteikta odinis portfelis (mok. globėjo kun. Dr. P. Jatulio dovana), 6 mokiniams įteikta knygų (p. Vildžiaus dovana) ir loterijos būdu vienas portfelis (p. P. Matiuko dovana). Dovanas įteikė mok. globėjas kun. Dr. Jatulis. Oficialioji dalis baigta Tautos Himnu.

Vakare 8,30 val. Katedros salėje buvo suruoštas viešas mokyklos pasirodymas, kurio programoje buvo:

1. Įscenizuota Pulgio Andriušio pasaka "Vabalų Vestuvės",
2. Deklamacijos,
3. Tautiniai šokiai,
4. Dainos.

"Vabalų Vestuves" įscenizavo, pastatė ir kostiumus pritaikė mok. V. Šimkus. Deklamacijos dail. A. Rūkštelės. Apšvietimą p. V. Vosylius. Prie kostiumų parengimo prisidėjo visų vaidintojų motinos.

Svarbiausios roles vaidino: Zirzeklienė — R. Andriušytė, Zirzeklis — R. Puodžius ir G. Stasiškytė Jaunoji — K. Pacevičiūtė, Degutinis — A. Stepanas,

Laiškas Redakcijai

Pr. m. lapkričio 28 d. "Mūsų Pastogės" administratoriui parašiau sekančią laišką: "Pone Administratoriau, Pranešu, kad iki "Mūsų Pastogės" tikrai taps visų mūsų, o ne vien tik jų, — nuo jos prenumeravimo atsakau".

Pr. m. gruodžio 15 d. "Mūsų Pastogės" 50/296 Nr. "Gyvenimo iškarpos" skyriuje tūlas Jurgis Dauba mano aukščiausiai parašytą "M. P." administratoriui laišką paskelbė visuomenei sekančioje, iš pagrindų iškraipytoje, formoje, būtent: — "Pranešu, kad iki "Mūsų Pastogės" taps mūsų — nuo jos prenumeravimo atsakau" Toliau sekė mįnėto piliečio bevertės pašaipos mano adresu.

"Mūsų Pastogė" prenumeravau daug anksčiau, negu ją perėmė ALB Kr. Valdyba. Kai pastebėjau, kad bendruomenės vardu leidžiamas laikraštis savo turiniu pradėjo panašėti partiniam laikraščiui, pr. m. kovo 1 d. "Mūsų Pastogės" redaktoriui pasiunčiau šio turinio straipsni:

SKAITYTOJO PASTABOS

"Mūsų Pastogė" prenumeruoju nuo pat pirmųjų į Australiją atvykimo dienų. Kad ir menkintis pradžioje laikraštis buvo užpildomas skaitytojų įdomiajančiomis žiniomis ir straipsniais, todėl buvo labai laukiamas. Atsiradus stipresnės pajėgoms ir laikraštį perėmus ALB Krašto Valdybai maniau, kad "Mūsų Pastogė" kiekvienam lietuviui tapo nepamainomu kelrodžiu įvairiose naujo gyvenimo pažinivose. Juk ne vienam būtų labai pravartu, pav. žinoti svarbesnius nuostatus apie Australijos įstatymus dėl draudimų, nuomos, nuosavybės paskolų, verslų, amatų ir kitais panašiais klausimais. Taip pat aktualūs yra piljetybės keitimo klausimas, ir t. t.

Pradžioje lyg ir buvo šia kryptimi pasiūta, pradėjus aiškinti įstatymus apie testamentų sudarymą, bet, atrodo, tuo viskas ir baigėsi.

Vietoje naudingų žinių "Mūsų Pastogės" puslapiuose pradėjo dažnėti begalinės rietenos tarp paskirų asmenų, kurios daugiamai skaitytojų mažiausiai aktualios. Būtų pateisinama, jeigu tokiais atvejais "Mūsų Pastogėje" būtų leista trumpai ir taikingoje dvasioje pasisakyti. Tačiau, kai asmeniniams ginčams kartais skiriamas kuo nevisas laikraštis arba kai į p. Vilučio "Australijos Lietuvių" p. Zukausko adresu parašytą kritiką (net trijuose "Mūsų Pastogės" numeriuose (4, 5, 8) pasipylė ne vien teisingos, bet kai kur (8 nr.) gana žiežirbiškos replikos, — manau, tati ne vienam skaitytojų baigia paskutinę kantrybę išsemti.

Argi pastaruoju atveju neužteko gana ilgo ir išsamaus p. Kazoko pasisakymo "M. P." 4 nr.?

Šios mano pastabos dienos šviesos neišvydo, kaip lygiai "Mūsų Pastogė" ir toliau paliko paskiriems asmenims tiesiog "karą" skelbiančių organų; dažnai nesilaikant ne tik tiesos, bet mažiausio padorumo. Tatai aiškiai matoma, kaip pasielgta su mano "Mūsų Pastogės" administratorių parašytu laišku.

Visa tai skelbiu tautiečiams ne dėl to, kad pradėti ir tęsti bet kuriuos ginčus su negarbingo elgesio grupele "Mūsų Pastogės" vairuotojų, bet, kad atkreipus jų dėmesį, kokios bevertės ir nepadorios pašaipos gal susilaukti kiekvienas nepartinis "Mūsų Pastogės" skaitytojas, išskelbiamas "nepartinis", visos bendruomenės laikraščio vairuotojų pusės.

J. Šeštakauskas

Šimtakojs — V. Pacevičius
Šimtakojiėnė — Jasiūnaitė
Blakė — G. Sirutyte,
Karkvabalis — A. Zamolskis,
Voras — L. Radzevičiūtė,
Peteliškė — I. Pečiulytė,
Varlė — D. Marčiulionytė,
Žiogai — E. Matiukaitytė ir V. Straukas.
Dievo karvutės, gandrai, sraigė ir kiti vabalai.

Pasakos įscenizavimas susidėjo iš trijų paveikslų. Po pertraukos sekė tautiniai šokiai, kuriuos parėngė mok. p. Lapšienė, akordeonu grojo p. Milaknienė, dainos (parėngė mok. V. Šimkus) ir deklamacijos (rėngė visi mokytojai, nes deklamavo iš visų trijų grupių po keletą mokinių).

Bendrai programos parėngime ir techniškaime jos atlikime aktyviai dalyvavo visi mokiniai, mokytojai, mok. globėjas, Tėvų Komitetas ir daugumas tėvų bei motinų.

Meninė dalis pasiekė geros nepriklausomos Lietuvos mokyklos pasirodymo — vakaro lygį. Vaikai kalbėjo gryniausiu lietuvišku akcentu. "Vabalų Vestuvėse" kostiumai ir dekoracijos buvo stebėtinai geri. Tautiniai šokiai atlikti plastiška, ritmingai ir taisyklingai — vienas malonumas. Suaugusių šokėjų grupės galėtų daug ką pasimokyti iš mažutėlių.

Mokyklos mokinių mišrus choras patikė irgi žiūrovams į širdį. Mokyt. V. Šimkus ir čia sugebėjo ne veltui panaudoti savo žinjas. J. Bertulio daina "Elzytė" buvo pakartota du sykii.

Tarp visų susirinkimų — pasirodymų, kurie kada nors įvyko Adelaidės lietuvių tarpe, pats didžiausias ir naudingiausias lietuviškos pademonstravimas pasireiškė šiame pasirodyme: mūsų ateitis — vaikai dainavo ir kalbėjo lietuviškai. Čia jie buvo mokinami lietuviško organizacinio darbo. Be jų lietuviškos dvasios — mūsų visa tautinė veikla neturi jokios atėties ir prasmės, todėl kiekvienas, prisidėjęs prie savaitgalio mokyklos, dirba iš tikro lietuvišką darbą.

Baigiant šiuos mokslo metus pastebėtina, kad visa Adelaidės Lietuvių Bendruomenė dėkinga mokytojams už jų pasišventimą. Netenka abejoti, kad kiekvienas sąmoningas lietuvis įvertina šį pasišventimą ir jų paaukotas poilsio valandas.

Buvęs

Dail. ANTANO RŪKŠTELĖS KŪRINIŲ PARODA

Pr. m. gruodžio 18 dieną, parapjjos salėje, atidarytoje parodoje išstatyti 44 nauji darbai liudija dail. A. Rūkštelės neišsenkamą energiją ir meilę menui.

Antanas Rūkštelė priklauso realistinės krypties lietuvių dailininkų grupei. Mene dail. Rūkštelė ieško grožio ir tiesos. Jo kūryba išlieta drobėje aliejiniai, popieriuje akvarele pasižymi nemeluotu nuosirdumu ir paprastumu.

Jam nerūpi žiūrovą pagauti meniškos problemų painiavomis. Jis nori jį užkerėti estetiniu pajutimu — grožiu, lietuviška širdimi.

Lietuviškumas itin ryškus dail. A. Rūkštelės kūryboje. Paveikslų cikle (jų 17) "Tėviškė" daug meilės tėvynei pareikštos ir išgautos lietuvišku koloritu, aiškia kompozicija, suprantamu meistrišku piešiniu. Paveiksle "Rugių gubos pamiškėje" tiek lietuviško oro ir pro medžius prasiškerbusios sąulės, kad taip ir norisi vjsu ūgiu išsitiesus prie gubų, riešutėmis gerti taip mielą, pasiilgtą pušų sakais kvepiantį Lietuvos laukų orą.

Akvarelėje "Pušys prie ežero" dailininkas įtikinančiu paprastumu atkuria lietuvišką idiliją. "Gale kaimo", taip pat akvarelėje, nuotakingai perteiktas ankstyvas rytas Lietuvoje.

Bavarijos peizažuose Alpių didybė išreikšta niūriu šaltu koloritu, pro lietuviško jausmo prizmę žiūrint. Iš išstatytų parodoje natūrmortų išskirtinį "Chrizantemos" savo aukšiniu koloritu ir šešėlių niuansais, o paprastumu ir patrauklumu — "Rožės".

Išstatyti keli portretai parodo dail. A. Rūkštelę ir kaip gubų portretistą.

Jo akvareliniai portretai pirmoje viešoje parodoje surengtoje 1950 m. Adelaidėje, buvo atkreipę ir australų meno kritiko Ivor Francis, rašančio dienraštyje "News", akį. Ir ištikrųjų. Akt. solisto P. Rūtenio portretas vertas susidomėjimo. Mozaikinė dailė padengimo technika, sumanus apšvietimas, meistriškas piešinys yra tik priemonės dail. Rūkštelei išvelgti ir į pažduojamo asmens dvasinį pasaulį.

Lietuvio teisininko p. Poželos portretas, atliktas šiltuose tonuose, dailininko yra tiek sudvasintas, kad aiškiai matosi ir šio visuomenininko tūri asmenybė.

Apskritai, paroda gyva, įvairi ir nuosirdi.

Dail. A. Rūkštelei priklauso didelės ačiū už meno pragiedulius, neperskaidriausioje Adelaidės lietuvių tremtinio dvasinėje pagangėje.

B. Vėgėlė

Kas sielojasi dėl Nepriklausomos Lietuvos valstybės ir lietuviškos, patariamasis prenumeruoti savaitraštį

NEPRIKLAUSOMĄ LIETUVĄ

kuri yra hepartinė, nesrovinė, bendruomeninė, nešališkai informuoja apie lietuviškuosius veiksmus ir visus pasaulinius įvykius.

Prenumerata Australijoje 6 dol. Adresas: 7722 George St., Ville Lasalle, Montreal 32, Canada. Australijoje galima užsisakyti per "Australijos Lietuvį".

Mokslo - technikos naujienos

Nauja inžinerijos šaka — vėsinimas (air conditioning). Ši vėsinimo šaka išaugo iš vėdinimo technikos, tai junginys vėsinimo ir vėdinimo.

Vėsinimų įrengimų uždavinys — sudaryti žmogui tinkamas oro sąlygas gyvenamose ir viešose patalpose, nepriklausomai nuo atmosferinių sąlygų lauke.

Vėsinimo ir vėdinimo įrengimai gana komplikuoti. Jų uždavinys — palaikyti tinkamą oro temperatūrą patalpose vėsinant ar šildant orą, taip pat reguliavimas reliatyvios oro drėgmės reguliavimas, oro valymas bei papildymas.

Vėsinimo — vėdinimo įrengimų veikimas vasarą šitoks: į bendrą kambarį iš lauko siurbiamas mažas oro kiekis, kameroje sumaišomas su žymiai didesniu jo kiekiu, ateinančiu iš patalpų.

Oras, perėjęs per filtrą, patenka į oro vėsintuvą, kur atvėsta, ir palieka dalį savo drėgmės (jei tai reikalinga, pagal reliatyvų drėgmės kiekį ir lauko temperatūrą).

Taip paruoštas oras ventiliatoriaus pagalba paskirstomas patalpose, ir vėl ventiliatoriaus traukiamas.

Oro vėsinimui dažniausiai vartojamas šaltas vanduo (35 — 45l. F) arba šaldymo skysčiai — Freonas (F-11, F-12, F-22), amoniakas ir kiti. Šių skysčių reikiamam šaldymo efektui palaikyti, naudojamos specialios šaldymo mašinos (Refrigeration Machines), varomos elektromotoriais arba garo turbinomis.

Patalpų temperatūrai, gryno oro kiekiui ir reliatyviai drėgmei reguliuoti, naudojami termostatai ir higrostatai. Dažniausiai reguliavimas atliekamas suspaustu oru.

Minėta vėsinimo-vėdinimo centrinė instaliacija tinka didesniams pastatui.

Mažų patalpų instaliacijos paprastesnės, bet nepakankamai efektyvios. Vėsinimo-vėdinimo įrengimai yra gana brangūs. Nedidelis įrengimas kaštuoja apie 1000 dol. už 12,000 btu-val.

Norint įrengimo ir eksploatacijos išlaidas sumažinti, reikia statant pastatą iš anksto numatyti vėsinamas patalpas.

Norint vėsinamas patalpas racionaliai įrengti, jos planuojamos siaurės pusėje, gerai izoliuojamos sienų ir stogo.

Vėsinamose patalpose daromi tik būtina reikalingi langai su specialiais stiklais.

Gyvendami Lietuvoje nejutome to-

kių įrengimų būtinumo, bet pietinio klimato sąlygose oro temperatūra pasiekia iki 90 l. F. ir augščiau. Jei prie šios oro temperatūros reliatyvi drėgmė augsta, žmogaus savijauta bloga, darbingumas krinta. Tas vyksta todėl, kad žmogaus organizmas stengiasi palaikyti pastovią kūno temperatūrą. Pastoviai temperatūrai palaikyti organizmas naudoja kelis būdus, kurių efektingiausias yra prakaitavimas. Kūno temperatūrai pakilus prie sunkaus fizinio darbo, ar kaitros metu — žmogus prakaituoja. Jei kaitros metu žmogus neprakaituotų, gautų saulės smūgį.

NIEKAS NEŽINO VISATOS RIBŲ

ir šventraščiai nieko nekalba apie Visatos ribas

Nors mokslas paskutiniaisiais šimtmečiais labai sparčiai žengia pirmyn, bet žmogaus žinojimas apie visatą tebėra ribotas.

Tiesa, žmogus per kelis paskutinius šimtmečius labai daug sužinojo, kad šiandien jis jau svajoja apie skridimą į planetas. Taip pat jis labai daug sužinojo ir apie tą pasaulį, kuris jo akimis matomas, ir apie visatos dydį, kuris sunkiai įsivaizduojamas. Trumpei žvilgtelėkime į tai, ką astronomai sako apie visatą.

Iki astronomų Kanto ir Laplaso (XVIII amž.) buvo manoma, kad mūsų Žemė yra visatos centras; kad apie ją skrieja Saulė ir visi kiti dangaus kūnai. Dar buvo manoma, kad Žemė stovi vietoje, nejudėdama. Tai buvo taip vadinama Ptolomėjaus teorija.

Pagaminius didelius teleskopus, astronomai dar aiškiau įžiūrėjo visatą, ir jie surado, kad ir mūsų Saulė nėra visatos centras. Ji yra tik viena žvaigždė iš 100 milijonų žvaigždžių mūsų žvaigždynė, kuris vadinamas Paukščių Keliu. Angliškai jis vadinamas Milky Way. Šis žvaigždynas yra apskritas rutulys, kurio diametras turi 100.000 šviesos metų, o storis 10.000 šviesos metų, o šviesa keliauja 186.000 mylias per sekundę.

Paukščių Kelias arba žvaigždynas dar nėra visa visata. Šis žvaigždynas yra žvaigždynų grupės dalis, kurie vienas su kitu rišasi tais pačiais įstatais, kaip ir įvairios saulinės sistemos mūsų žvaigždynė. Per didžiuosius teleskopus astronomai mato daugiau tokių žvaigždynų grupių.

Baigiame pamiršti apie "sotką", bet be jokio didesnio reikalo išgeriame bare alaus "bučerį", "skūnę, skiūnę, skūnerį". Dažnas taip įjunko į alų, jog geria jį "pintėmis", "pintais", "pančiais". Retas priaugančio jaunimo bežino kas yra kamantai, pavalkai, vyžos, ragaišis, nes arklus mato retai; valgo baltą duoną, važinėja mašinomis ir "balkiais" ar "motorbykiais".

Taigi vėl sukasi amžinas ratas: nuolatinė raida — gimimas, klestėjimas, mirtis; atsiradimas, augimas, vytlimas. Tiesa, gal kalbai šitie žodžiai ir nelabai tinka, bet faktas, kad atsiradęs veiksmas, naujas daiktas, sąvoka su savim atsineša ir žodį (savą skolinimą). Nebėra kur ir kaip žodį vartoti — nebėra ir žodžio. Jo vietoje atsiranda kitas. Tikrai, ar tas kitas žodis tinkamas, apsprendžia

Taigi, jau iš to, ką astronomai dabar gali matyti per teleskopus, galima turėti supratimą kaip didelė visata, tai yra, visa tai, ką žmogus per teleskopus mato. Jie neturi jokio apčiuopiamo įrodymo, kad toliau nieko nėra. Galima tikėti, kad matomoji dalis yra tik mažoji. Žmogus tikriausiai niekad nesužinos, kur yra visatos pabaiga, jei ji iš viso yra. Jis nesužinos, ar ši visata yra viskas, ar yra dar daugiau, neprigulinčių visatų viena nuo kitos, kas yra labai galimas daiktas.

Nuo dabar mokslininkai pradeda įieškoti pačios medžiagos istorijos. Tai sunkus klausimas. Bet kas gali dabar pasakyti, kad žmogus nesuras siūlo galo? Nedaug laiko praėjo nuo to laiko, kai ji pradėjo suprasti daug nežinomų reiškinių. O kas gali žinoti, ką mokslas sužinos taip greitai progresuodamas, sakysime, dar po kelių šimtų metų? Bus atrasta naujų priemonių, kurios mokslo pažangą dar labiau pastūmės pirmyn. Gal bus pagaminti instrumentai, kurie matys daug mažesnes medžiagos dalis, negu kad dabar. Gal pasigamins teleskopus, kurie matys dar toliau. Pažangai daug galimybių.

Pastebėtina, kad šventraščiai kalba apie visatos sutvėrimą, bet apie jos ribas nieko nesako.

1) tai, kiek jis sutapęs su visa kalbos sistema,

2) tai, ar jis tikslus,

3) tai, kiek jis šiais tempo ir atomų laikais padeda sutaupyti energijos ir laiko būdamas trumpesnis, preciziškesnis,

4) tai, ar jis neprieštarauja mūsų grožio ir gero sąskambio pajutimui.

Maždaug prisilaikydami šitų čia gal kiek padrikai sumintų kriterijų ir pabandykime pasižiūrėti į kaikiuriuos dabar gana mėgstamus angliškų skolinimus. Pagalvokime apie juos. Žinoma, nebūtų čia vietos jiems visiems, nors jų ir nelabai daug. Neliečiame čia nei veiksmažodžių, nei kitų kalbos dalių, neturime šį kartą vietos nei sintaksės dalybai, nei rašybai; mūsų tikslas šičia buvo duoti šiaip sau supratimą apie svetimybės lietuvių kalboje, nors nedavėme paaiškinimų, kurie skoliniai senesni, kurie naujesni. Minėjome čia naujadarus, nes tai turi tiesioginio ryšio su svetimybėmis — jie dažnai yra pakaitai barbarizmas, skoliniam, tarptautiniam žodžiui; jie liūdija kalbos dviasį, jos "norą gyventi". Jie yra kalbos atsinaujinimas, jos metamorfozė. Mūsų kalba yra gyva. Nėra galybės, kuri ją sunaikintų, nes mūsų žmonėms ir kalbai netrūksta gyvybinių jėgų — energijos gyventi.

Tartum milžiniška angis būtų prarijusi ėriuką ir stebintų medžiotoją keldama abejonių ar pajėgsianti suvirškinti, taip kalbos žiūrėdami bandykime peržvelgti ar mūsų kalba pasisavino, pasisavinę ir pasisavins šitokius žodžius — svetimybės:

Bebukas. Dar taip neseniai maži lietuvių vaikai buvo kūdikiai, vaikučiai, net tiesiog — mažičiai. Dabar jau gimę ir vos ūgterėję išvirto į kerėplis — bebiukus. "Kūdikis" ir "bebiukas" abu yra triskiemeniai. Abu lygiai turi priebalsių. "Vaikas" ir "bėbis" abu yra dviskiemeniai, bet ne abu lygiai malonūs ausiai. Nėra jokio pagrindo sakyti, jog be to žodžio būtų neįmanoma išsiversti.

Boifrendas — gerlfrendas. Turime savą bernelį, bernužėlį; mergelę, merguželę; draugužį — draugužę. Komentarų, rodos, nebereiktų.

Prosper Merimée

LOKYS

Iš prancūzų kalbos vertė O. A. Pridotkaitė

1869 metų vasarą žinomas prancūzų novelistas, Prosperas Merimée, užbaigė savo paskutinę apysaką — "Lokį". Šioje apysakoje aprašomas gyvenimas Lietuvoje XIX-jo amž. pabaigoje. Būtų sunku tiksliai nustatyti, kada ir kas pakišo Prosperui Merimée mintį rašyti apie anų laikų Lietuvą, bet išsilikę privatūs laiški liūdi, kad autorius šią apysaką pradėjo rašyti po 1863 metų sukilimo Lietuvoje. Kaip tik tuo metu sukilimo audra į Prancūzų atbloškė žemaičių didiką Pranciškų Šemėtą. Arčiau susipažinęs su Prosperu Merimée šemėta, be abejo, papasakojo apie sukilimo vadą Kalinauską, dėl savo tvirtumo ir pasiryžimo vadinamą Lokiu, ir seną šemėtų giminės nelaimę, apie kurią kalbama apysakoje.

Prosperas Merimée lietuvius laikė nutautėjusiais rusais, dėl to "Lokyje" aptinkame daug slavizmo. Šiam kūriniui mintis autorius skolinosi iš senų skandinavų legendų. Antano de Grammont de Guiche grafo kelionės po Lenkiją aprašymų, Kazio Edmonto atsiminimų ir, pagaliau, Adomo Mickevičiaus "Pono Tado" ir kitų.

Kur baigiasi realybė ir kur prasideda fantazija? tesprenžia patys Gerb. Skaitytojai.

Vertėjas.

I

— Tada, — tarė profesorius Wittembachas, — prašau paduoti man aną knygą. Tai mano 1866 metų dienoraštis, kurio mintys kaip tik liečia grafą Mykolą Šemėtą.

Profesorius užsidėjo akinius ir pradėjo skaityti:

LOKYS

Miszka su Lokiu,
Abu du tokiu.

Pasirodžius Londone pirmam šv. Rašto

vertimui lietuvių kalboje, aš parašiau kritiką "Mokslo ir Literatūros Gazetėje", leidžiamoje Karaliaučiuje. Savo straipsnyje palankiai įvertinęs vertėjų pastangas ir gerus norus, aš, vis dėlto, iškeliau kai kurias klaidas ir nesklandumus. Be to, pastebėjau, kad šis šv. Rašto vertimas galėjo būti naudingas tik labai mažai lietuvių tautos daliai, nes vertime vartota lietuvių kalba buvo beveik nesuprantama žemaičiams.

Ši kritika, nežiūrint vieno Dorpat universiteto profesoriaus protestų, atkreipė malonų leidėjų dėmesį, kurie man padėdė vertimą ir išleidimą šv. Mato Evangelijos žemaičių tarme. Kaip tik tuo metu aš gilinau savo studijas apie Trans-Uralo kalbas ir buvau per daug užimtas, kad galėčiau žemaitiškai paruošti spaudai visas Keturias Evangelijas. Atidėjęs savo vestuves su panele Gerda Weberyte, aš išvykau į Kauną su tikslu surinkti kaip galima daugiau lietuvių kalbos spausdinių ir rankraščių, neišskiriant lietuvių tautos poezijos — dainų, bei padavimų — pasakų. Šie kalbiniai dokumentai galėjo man daug padėti rašant studiją.

Be to, man buvo įduotas laiškas grafui Mykolui Šemėtai, kurio tėvas turėjo garųjį Tėvo Levickio "Catechismus Samogiticus." Tai yra lietuvių kalbos autentiška brangenybė. Jaunojo grafo bibliotekoje, Londono leidėjų užtikrinimu, buvo visas senų žemaitiškų dainų ir padavimų rinkinys prūsų kalboje. Savo laiške grafui Šemėtai paaiškinau savo vizito tikslą. Netrukus gavau jo atsakymą su maloniu kvietimu atvykti į Medintilčio dvarą ir ten būti tol, kol mano studija reikalaus. Savo laiško pabaigoje ponas Šemėta pažymėjo, esą, jis mokąs kalbėti žemaitiškai kaip kaimietis ir kiek galėdamas prisidėsiąs prie šio didelio ir svarbaus dar-

bo. Kaip daugelis ano meto Lietuvos didikų jis buvo evangelikų tikybos.

Man jau buvo pranešta, kad grafas buvo didelis keistuolis, labai dosnus, paslaugus, nuoširdus literatų ir mokslo žmonių bičiulis. Taip aš ir išvykau į Medintilčio dvarą.

Mane priėmė dvaro užvaizda ir tuojau pat nuvedė į man skirtą kambarį.

— Ponas grafas, — aiškino užvaizda, — labai gailisi negalėsiąs vakarieniauti su Jumis. Tas, nelaimė, pasitaiko gana dažnai. Jeigu ponas profesorius nepageidauja vakarieniauti savo kambaryje, jis galėsiąs valgyti drauge su dr. Froberiu. Vakarienė po valandos. Be tualetu. Jeigu ponas profesorius ko nors pageidautų, štai skambutis, — ir, giliai nusilenkęs, pasišalino.

Mano kambarys buvo didelis, šviesus, apstatytas gerais baldais, išpuoštas veidrodžiais ir paveikslais. Už vieno lango dunksojo dvaro parkas, kitoje gi pusėje — garbės kiemas. Nors užvaizda sakė: "Be tualetu", aš vis dėlto nutariau užsidėti juodą kostiumą. Buvau vienmarškis, užsiėmęs lagamino išpakavimu, kai arklių kanopų dundėjimas garbės kieme nuvedė mane prie lango. Į kiemą įvažiavo puošni karieta. Joje sėdėjo juodai apsilvikiusi ponija, senyvo amžiaus ponas ir kaimietė, bet tokia stambi, kad iš karto aš ją palaikiau vyriškiu. Ponas pasilenkė prie juodai apsirengusios moters ir, dideliu mano nustebimui, atsegė stambų storą diržą, kuriuo, be abejo, ji buvo prišta. Aš pastebėjau ponios ilgus baltus plaukus, plačiai išplėstas akis, kurios atrodė mirusios, ir vaškinį veidą. Išlipęs iš kariatės, jos bendrakeleivis nusiėmė skrybėlę ir nusilenkė iki juostos, bet ponija į tai nieko neatsakė. Pasisukęs į tarnaites, stovinčias ant laiptų, pamojo ranka. Tuojau trys stambios moteriškės pa-

SPAUDOS APŽVALGA

Apie penkis metus išgyvenęs Australijoje kun. V. Balčiūnas per Italiją nukeliavo į JAV-bes. Ta proga jis davė pasikalbėjimą "Darbininko" bendradarbiui apie lietuvių gyvenimą Australijoje (Darb. Nr. 68-1954.IX.24d.)

Į klausimą,

— Kaip vertėsi mūsų tautiečiai? — kun. V. Balčiūnas pareiškė:

"1952 pusę metų buvo nedarbas, sudaręs daug rūpesčio lietuviams. Šiuo metu visi dirba ir gauna per savaitę maždaug 15 svarų. Pragyventi gali gerai, nes maistas ir drabužiai pigūs. Kostiumas kaštuoja tarp 15-35 svarų.

Šeimos daugiausia nusipirko namelius. Vienos šeimos namas kaštuoja apie 3000 svarų. Prie New Castle yra ir keli lietuviai, įsigiję ūkius.

Į klausimą,

— Kokios lietuvių nuotaikos? — atsakė:

"Liūdno! Taip! Australija šiuo metu yra kraštas be perspektyvų. Klimatas karštas, sunkiai pakeliamas. Todėl visi neturi didesnio tikslo. Visi mieliau norėtų išemigruoti.

Daugumos viltis — emigracija

Australija yra pustuštis kraštas. Valdžia daro visas pastangas priirti žmones prie krašto, bet jo svetimumas, jo klimatas verčia dairytis kitur. Daugumos viltis yra Amerika. Tačiau keliant pagal kvotą, reiks ilgokai laukti. Sydnejuje kas trečias lietuvis yra išregistravęs emigracijai į Ameriką. Atrodo, kad daugiausia išvyks į Kanadą, gavę pilietybę. Tada įstatymai nedraudžia persikelti į kitą anglų dominiją.

Geriausia gyvena šeimos, o

viengungiai turi savo vargus ir problemas.

Australijoje trūksta lietuvių; maždaug 100 vyrų atitenka 10 lietuvių. Tad sudaryti lietuvišką šeimą mažos galimybės. Vienas kitas veda čia buves mergaites. Šiaip dauguma lieka viengungiai, nes valdžios įstatymai moterim suteikia dideles teises. Dažnai vyrai iš tolo jas lenkia, bijodami, kad moterys neprisikabintų ir neįtrauktų į vargą.

Gal tai ir verčia girtuokliauti. Daugiau ir plačiau šis blogas paprotys apima mūsų žmones. Ji nebeturi jokio tikslo, šalinasi nuo lietuviško veikimo, rašto ir ieško tik degtinės.

Lietuviška knyga

sunkiai sklinda. Pora knygų išleista ir pačioje Australijoje, dauguma įvežama. Sydnejuje ir Melbourne yra spaudos kioskai, kur po pamaldų pardavi-

nėja lietuviškus laikraščius ir knygas, bet ir jie didesnio pasisėkimo neturi."

Dabar pažiūrėkime, ką pasakė "Draugo" redaktorius Dr. Kun. Prunskis "Mūsų Pastogės" bendradarbiui: (M. P. Nr. 49 (295))

"... Australija sveičiui padariusi gero įspūdžio. Lygindamas čia gyvenančių lietuvių ūkinį įsikūrimą su Amerikon nukilusių brolių, jis neradęs didesnio skirtumo. Tik kritę į akis tai, jog čia lietuviai daugiau išgyja naujų namų, gi Amerikoje gyveną perkasi dažniau senus namus miestų centruose, ne retai kelios šeimos kartu didesnius namus. Sveičią stebino pasakojimai apie darbus Australijos fabrikuose, apie "tytamus" ir visokiąs "liaudies" šventes, kurios visada nukeliamos į pirmadienius. Tokių švenčių amerikiečiai neturį ...

— Man buvo sakyta, kad Australijos lietuviai yra mirtį (tautine prasme) pasmerkti, bet aš čia įsitikinau, kad jūs esate gerai susiorganizavę ir tautiškai esate labai gyvybingi. Iš Australijos išsivežu gražiausius įpūdžius, — pareiškė red. kun. dr. Prunskis atsišveikindamas.

Du kontrastai. Kun. V. Balčiūnas ir penkis metus išgyvenęs nepastebėjo, kad Australija yra nepaprastų galimybių šalis, o Dr. Kun. Prunskis pabuvojęs tris dienas pamatė, kad Australija maža kuo skiriasi nuo Amerikos. Australija — retai apgyvendintas kraštas, turi begales turtų, kurių išteklių toli gražu nenustatyti. Amerikos kapitalas milijonais investuojamas Australijoje. Tik aklas arba nieko nesugebąs nemato Australijoje įsikūrimo galimybių.

Įdomu, ką gi ras lietuvis, nuykęs iš Australijos į Kanadą ar kitur? Kas nieko čia nesugeba, nesugebės ir ten.

Lietuviška knyga Australijoje lietuvių perkama, proporcingai imant, kur kas daugiau, negu kitose kolonijose. Pav. Pulgio Andriūšio "Sudiev, Kvietkeli" Australijoje parduota penkis kartus daugiau negu Anglijoje ar Kanadoje, ir tik du kartu mažiau, negu JAV-bese. Panašiai ir su kitomis.

Liūdno lietuvių nuotaikos Australijoje (manome, kad ir kitose kolonijose) yra padiktuotos visai kitų sąlygų, apie kurias kiekvienas, taigi, ir Kun. V. Balčiūnas, puikiai žino arba bent turėtų žinoti.

Nė vienas lietuvis nelieka

be

"ŽEMELĖS ŠVENTOSIOS"

Protingas patarimas

Kai kuriuose Floridos viešbučiuose gaisrininkai iškabino patarimus: "Jei norite rūkyti lovoje, malonėkite pirmiau parašyti testamentą, paskambinti gaisrininkams, kad jie būtų pasiruošę, ir nurodykite viešbučio vadovybei, kur ji turi pasiūsti jūsų likučius."

ABISINIJOS RITERIAI

Abisinijos imperatorius Haile Selasie sugalvojo naujus garbės titulus. Vedusieji, kurie išgyvena 25 metus be jokių šeimyninių barnių, pakeliami į riterius ir įteikiami ypatingi ordinai. Išgyvenę 40 metų gauna "didžiojo riterio" titulą. Ligi šiol tokių riterių savo imperijoje terado tik penkias poras, įskaitant ir save.

PADEKA

Adelaidės Moterų Sekcijai už £19.05 auką A.L.S.S. Adelaidės skyriui nuoširdžiai dėkojame.

A.L.S.S. Adelaidės Skyriaus Valdyba

Dvaras be moterų — tai metai be pavasario, pavasaris be rožių.

Pranciskus I

Mylėti gyvenimo pavasarį ir vesti senatvėje — tas pats, ką gėrėtis paukštelio čiulbėjimu anksti rytą, o vakare suvalgyti jį keptą.

J. Polis

Kas mylėjo ir buvo mylimas bent vieną dieną, tas neturi teisės kelkti gyvenimą

Reskinas

LAIKAS — PINIGAI

Greitas susisiekimas

sutaupo laiką

**Nauji ir vartoti
MOTOCIKLAI
IR MAŠINOS**

LOFFLER'S

41 GOUGER STREET, ADELAIDE
Lengviausios išsimokėjimo sąlygos.

griebė ponią ir, nežiūrint jos prieštaramų, iškėlė iš kariatos ir, kaip plunksną, nusinešė į vidų. Ši scena turėjo keletą liudininkų, kurie, atrodė, buvo pripratę. Vyriškis išsiėmė ir kišenius laikrodėlių ir paklausė, ar greitai galėsias vakarienauti.

— Maždaug po ketvirčio valandos, pone daktare.

Man šis atsakymas nebuvo reikalingas. Aš supratau, kad tai buvo dr. Froberis ir kad juodai apsvilkusi ponija buvo grafienė. Pagal amžių spėjau, kad ji galėjo būti grafo Šemėtos motina, o atsargumo priemonės, kurias mačiau, liūdijo, kad jos protas šlubavo.

Netrukus ir pats daktaras įėjo į mano kambarį.

— Kadangi ponas grafas blogai jaučiasi, aš esu priverstas prisistatyti ponui profesoriui. Dr. Froberis Jūsų patarnavimui. Kaip malonu susipažinti su mokslininku, kurio nuopelnai yra žinomi visiems "Mokslo ir Literatūros Gazietos" skaitytojams. Gal pageidaujate vakarienauti?

Aš padėkojau už komplimentus ir pridūriau, kad, jeigu laikas vakarienauti, esu pasirengs eiti kartu su juo.

Įėjus į valgomąjį, tarnas mums pateikė, pagal šiaurės paprotį, padėklą su likeriais ir keletu aštraus skonio valgių apetitui sužadinti.

— Leiskite man, pone profesoriau, — pradėjo daktaras, — Jus supažindinti su mano medicinišku patyrimu — šitos storkos stikline. Tikra konjako degtinė, keturiasdešimt metų amžiaus — visų likerių motina. Malonėkite paragauti šitos Dortheimo žuvies — geriausias būdas atidaryti virškinimo dangtį, svarbiausią žmogaus organizmo dalį... O dabar, prie stalo. Ir kodėl mes nekalbėtume vokiškai? Jūs esate iš Karaliaučiaus, aš —

klaipėdietis, studijavęs Jėnoje. Tokiu būdu mes būtume laisvesni, nes tarnai moka tik lenkiškai ir rusiškai.

Įsiviešpatavo tylą. Išgėręs pirmą Madeiros vyno stiklinę, paklausiau, ar grafas dažnai negaluoja.

— Taip ir ne, — atsakė daktaras. — Tai priklauso nuo ekskursijų.

— Kaip tai?

— Jeigu jis išjoja Raseinių plentu, visuomet sugrižta su galvos skausmu ir nepavydėtina nuotaika.

— Aš kaip tik atvykau Raseinių plentu, bet mano galva tvirtai laikosi ir nuotaika puikiausia.

— Matyt, pone profesoriau, kad Jūs neįsimylėjęs, — nusijuokė daktaras.

Aš atsidusau pagalvojęs apie panelę Weberytę.

— Raseiniuose gyvena pono grafo sužieduotinė?

— Taip, apylinkėje. Sužieduotinė? Nežinau... Pašėlus tuščiagalvė! Netrukus ir jis susipyks su savo protu, kaip kad atsitiko jo motinai.

— Tiesa, aš manau, kad ponija grafienė serga...

— Ji — beprotė, mano pone, beprotė! O dar didesnis beprotis esu aš, kad sutikau čia apsigyventi.

— Tikėkimės, kad Jūsų priežiūroje ji pasveiks.

Daktaras neigiamai pakratė galvą.

— Toks, kokį Jūs dabar mane matote, pone profesoriau, aš buvau majoras — chirurgas Kalugos dalinyje. Sebastopoly mes nuo ryto iki vakaro, atsiraitę rankoves, piovėme kareiviams kojas ir rankas; aš jau nekalbu apie bombas, kurios skrido kaip musės prie nulupto arklio. Na, bet nepatogiai gyvendamas, dar blogiau maitinamas, aš nenuobodžiavau kaip čia, kur valgau ir geriu puikiausiai, esu patalintas kaip princas, apmokėtas kaip im-

peratoriaus dvaro daktaras... Bet laisvė, mielas pone!... Įsivaizduokite, kad su ta velnio išpera žmogus neturi nei vienos laisvos minutės!

— Ar seniai ją gydote?

— Beveik du metai. Jau dvidešimt septyni, kaip ji serga. Tai įvyko dar prieš grafo gimimą. Ar Jūs nieko negirdėjote nei Kaune, nei Raseiniuose? Ne? Klausykite, tai yra atvejis, apie kurį aš noriu parašyti "Petrapilio Medicinos Laikraštyje". Ji sukvailiojo iš baimės...

— Iš baimės? Juokaujate!

— Taip, iš baimės. Ji yra kilus iš Gedinaičių dinastijos. Oh, šitoj šeimoj sena tradicija! Taigi, pone profesoriau, trim ar dviem dienom po vestuvių, kurios įvyko šitame pačiame dvare, kur mes vakarienuojame (į Jūsų sveikata!), grafas, dabartinio grafo tėvas, suruošė medžioklę. Visi svečiai dalyvauja, neišskiriant nei ponų. Jaunoji grafienė taip pat neatsilieka... Ji pralenkia šauklus... Supratote? Staiga grafas pamato zovada grįžtantį grafienės palydovą, dvylikos ar keturiolikos metų berniuką.

— Pone, — suriko tas, — lokys pagrobė grafienę!

— Kur? — nusigando grafas.

— Ten, anoj pusėj šilo! — paaiškino vaikas.

Visi nuskubėjo nurodyta kryptim. Bet grafienės nei kvapo! Pasmaugtas arklys, sudraskytas apsiaustas buvo vienintelės žymės.

Staiga kažkas sušuko:

— Štai, lokys!

(Bus daugiau)

Ar jau užsakėte
AUSTRALIJOS LIETUVIŲ
1955 metams?

LIETUVIAI AUSTRALIJOJE

Adelaide

ATSISAIKIMAS Į ADELAIDĖS APYLINKĖS LIETUVIUS

LIETUVI,

Tavo karo parblokštai tautai gresia išnykimas. Tenai, anapus geležinės uždangos, naktis iš nakties mažėja taurių lietuvių skaičius. O ir emigracinė lietuvių tautos dalis menkėja, ir mūsų jaunimas metai iš metų vis toliau nuklysta nuo mūsų ir mūsų protėvių eito kelio. Dar keliolika metų, ir tu liksi visai vienas, senas lietuvi! Žiauriai tai yra tiesa, kaip žiaurus yra ir tavo pavergtos tautos likimas.

Kad taip neatsitiktų, ALB Adelaidės Apylinkės Valdyba 1955 m. sausio mėn. 15-30 d.d. Aldingoje, prie jūros, ruošia lietuvių vaikams nuo 7 metų amžiaus tautinę vasaros STOVYKLĄ.

Atsiekti stovykloms tikslą, išlaikyti jos vertę, duoti atostogaujantiems mažam lietuviukui ar lietuvaitei tautinę programą, patraukti ir širdžiai artimą bei suvokiama — reikalinga yra visų Adelaidės lietuvių parama.

Mes kreipiamės į Tave, Adelaidės Lietuvi, nežiūrint, ar tavo dukte ar sūnus stovyklaujanti tarp, ar dėl tam tikrų priežasčių ar amžiaus ribos jo ten nėra, nežiūrint, ar tu vedęs ar viengūnis. Mūsų visiems priklauso mūsų tautinio prieauglio ateitis.

Lietuvi, gal tavo sode medžių šakos lūžta nuo vaisių, ar daržas pertekęs daržovėmis, nemesk jų lauk, bet pasiųsk vasaros stovyklai.

Tavo pagalba su nuosava susisiekimo priemone padės jaunimą aprūpinti reikalingiausiais produktais arba jaunimą nuvežti ir parvežti iš stovyklų.

Stovyklai reikalingi čiužiniai, matracai, brezentai ir lauko lovelės — jeigu jų turi, tuojau pranešk.

Arba pasiųsk stovyklai bent mažą piniginę auką — jaunimas bus tau dėkingas.

Apylinkės Valdyba laukia iš Adelaidės lietuvių paramos, kad ruošiamos stovyklos pasisekimas būtų užtikrintas.

Jei tu, vyresnės kartos lietuvi, tebesi tos tautos narys, žvilgtelėk į savo užnugarį, ir mūsų emigracinį jaunimą ir paklausk, ar jis tebeesina su tavimi. Jei ne, ištiesk jam ranką ir pavadėk tuo tėviškės keleliu pro lietuvišką smūtkelį iki jo sodžiaus vartų, aprodyk klėtis kraigo žirgelius, kurių jis niekad nematė, leis pasivartyti po ramunėmis ir čiobreliais sužydusią pievą ir padėk pasvajoti apie milžinkapius, besiklausant tolimos lietuviško jaunimo dainos.

P. S. Su visais pasiūlymais kreiptis į Valdybos narius. Sekretoriaus adresas: S. Povilaitis, 23 Milner St., HILTON, S.A.

ALB Adelaidės Apylinkės Valdyba

Mūsų KALENDORIUS

Šiais metais "AL" leidykla nutarė atskiro kalendoriaus neleisti, o kas antrame laikraščio numerioje duotai ateinančio mėnesio kalendorių. Tik šį mėnesį kalendorius kiek suvėluotas, užtat sekančiame numerioje bus jau vasario mėnuo.

Malonius skaitytojus prašome visada žvilgtelti į ateinančio mėnesio kalendorių, kad nepamirštute savo artimųjų gimtadienio ar vardadienio ...

SAUSIO MĖNUO

- Š 1 Naujieji Metai, Mečislovas, Girutis
- S 2 Izidorius, Gailutė, Alpis
- P 3 švč. V. Jėzaus Vardo, Genovaitė, Danielius
- A 4 Titas, Arimantas, Švitė, Alpis
- T 5 Eduardas, Simonas, Vytautas, Gedutė
- K 6 Trys Karaliai, Teofilis, Rita
- P 7 Liucijus, Julijonas, Rūstė
- Š 8 Apolinaras, Severinas, Gintė, Nemira
- S 9 Marcijonas, Algis, Gabija
- P 10 Sv. šeimos šventė, Vilimas, Ragailė.
- A 11 Veronika, Andrius, Gryžutis
- T 12 Anastazas, Arkadijus, Šviesūnė, Linius
- K 13 Benediktas, Ilgaudas, Rustė
- P 14 Feliksas, Laimutis, Aukšė
- Š 15 Paulius, Snieguolė, Dailius
- S 16 Marcellis, Jovaras, Gailė
- P 17 2 sek. po Tr. Karalių, Marcijonas, Ežerė
- A 18 Priska, Ragnytė, Kaributas
- T 19 Henrikas, Morka, Marijus, Raivedis
- K 20 Fabijonas, Sebastijonas, Radvilis
- P 21 Agnietė, Garsė, Rungaila
- Š 22 Vincentas, Skaistė, Aušrys
- S 23 Raimundas, Vadamaras
- P 24 Timotiejus, Damielė
- A 25 Povilo ap. ats., Rimgaila, Ziedė
- T 26 Polikarpas, Šarkė, Rimantas
- K 27 Jonas Aukš., Auksuolis, Vėjūnė
- P 28 Florijonas, Karolis, Nijolė
- Š 29 Pranciškus Sal. Žibutė, Girkantas
- S 30 Sabina, Martynas, Nikodemas, Banguolė
- P 31 Liudvika, Marcellė

DAVID JONES

europietiškas siuvėjas ir medžiagų pardavėjas
 Kostiumai pagal užsakymą arba gatavi. Siuvama pagal europietišką stilių.
ŽEMOS KAINOS
 Kostiumai pagal užsakymą nuo £16.10, sportiniai kostiumai nuo £8.10.0.
DIDELIS PALENGVINIMAS ŠEIMOMS — ATIDAROMA
biudžeto sąskaita
 mokant kas mėnuo.
Adresas: 24 Charles St., Adelaide, S. A.
TELEF. W2887

LIETUVĖ DANTŲ GYDYTOJA ADELAIDEJE

Praėjusiais metais Adelaidės universitete Vera Pečiunkinaitė — Aleksandravičienė baigė odontologijos skyrių. Ji sėkmingai pakartojė odontologijos kursą ir išlaikė visus egzaminus.

Jaunoji gydytoja yra baigusi Palangos gimnaziją ir Hamburgo universiteto odontologijos skyrių.

Džiaugiamės drauge su naująja gydytoja ir linkime jai sėkmės savarankiškame gyvenime.

KALĖDŲ SENELIS APLANKE ADELAIDĖS VAIKUCIUS

Gruodžio 18 dieną Adelaidės Lietuvių Moterų Sekcijos suruošė gražią ir turiningą šventę mūsų mažiesiems — Kalėdų Eglutė su Kalėdų seneliu. Kaip ir paprastai, šis Moterų Sekcijos parengimas praėjo linksmoje ir pakilioje nuotaikoje. Mūsų mažieji turėjo progos ne tik dovanėlių gauti, bet ir pašokti lietuviškų šokių bei pažaisti.

Sceną puošė ta pati eglutė, kuri dalyvavo tarptautiniame Kalėdų eglučių festivalyje.

Šventę pradėjo p. Stasiškienė, Moterų Sekcijos vardu palinkėdama visiems susirinkusiems linksmų švenčių ir laimingų Naujųjų Metų. Tą progą p. Stasiškienė padėjo visiems talkininkams ir talkininkams, kurie padėjo paruošti Kalėdų eglutę ir pačią šventę.

Nėtrūkus po to atvyko "iš Lietuvos" Kalėdų senelis (Z. Kučinskis) su maitais dovanų vaikučiams. Tačiau dovanas reikėjo "išpirkti". Tągi, pirmoji Kristina Pacevičiūtė (5 metų) pasveikino senelį gražiu eilėraščiu, kurio paskutinis sakinytis skambėjo: "... parodyk, seneli, ką maiše turi!" Jos sesutė Rasa Pacevičiūtė (8 metų) paskambino pianinu, Dainą Dubrauskaitė (11 metų) pagrojo akordeonu, Rudolfas Puodžius (13 metų) vėl paskambino pianinu. Toliau sekė eilėraščiai: Dalia Viliūnaitė (6 metų) padėklamavo L. Žitkevičiaus "Prie Kalėdų eglutės" ir kiti.

Kalėdų senelis, sužavėtas tokiu gražiu sutikimu, pradėjo dalinti visiems dovanas iš savo maišų. Gavę visi, tik ne visi vieno. Visų akyse džiaugsmas ir laimė.

Dovanų dalinimui pasibaigus prasidėjo tautiniai šokiai ir žaidimai, kurie tęsėsi porą valandų. Vyresniosios mergaitės, p. Lapšienės paruoštos, pašoko keletą tautinių šokių, o vėliau šokius pradėjo visi, kaip kas moka ir gali. Ne svarbu, į kurią pusę kas sukosi ...

Pasieniais stalai buvo apkrauti moterų skaniai paruoštais valgiais.

Dėkingi moterims už taip gražiai paruoštą šventę didelį ir mažį skirstėsi į namus, dalindamiesi išpūdžiais ir džiaugdamiesi gautomis dovanėlėmis.

J. Dalys.

Sydney

PATIKSLINIMAS

Iš Sydnejaus mus informuoja: "Zinutė apie Kariuomenės šventės (AL Nr. 25/26) minėjimą yra nepilna. Jūsų korespondentas praleido svarbiąją šventės minėjimo programos punktą: savanorio — kūrėjo pulkininko V. Šliogerio paskaitą.

Dar nei vienas minėjimas Sydnejuje nebuvo turėjęs tokio autoritetingo kalbėtojo kaip pulk. V. Šliogeris. Jo kruopščiai paruošta paskaita nebuvo tik tuščiai skambantys žodžiai. Ji buvo jausmas ir išgyvenimas, kuris panėrė klausytojus į sunkias ano meto mūsų kariuomenės kūrimosi sąlygas ir aplinkybes. Ši paskaita buvo karinio žodis. Žodis gyvo liudininko tų laikų, kada menkai ginkluotas ir neaprupintas lietuvis karys savo didžiuliu ryžtu ir tėvynei meile daugiau negu ginklais nubrėžė būsimos Lietuvos sienas. Tą paskaitą reikėtų paskelbti spaudoje, nes ji visada bus įdomi ir platesniam skaitytojų skaičiui daugelio iki šiol neįskelbtų Lietuvos kariuomenės kūrimosi faktų atskleidimu. Dėl to šitoks paskaitininko ir paskaitos nutylėjimas yra visai nesuprantamas ir gal būt net nedovanotinas.

Nereikėjo taip pat užmiršti ir Sydnejaus LB Apylinkės pirm. B. Mazgilio šventės atidarymo žodžio. Šis, senesniai į apylinkės valdybą išrinktas, veiklus tautietis davė viešai prabilo pirmą kartą. Kalbėjo su jausmu, rinktiniais žodžiais ir tuo dalyviu šventiškai nuteikė išklausti tolimesnės šventės programai.

J. A. Jūragis skaitė ne vieną, bet du eilėraščius: "Pasisakymas" ir "Aukos gėlės".

Redakcija apgailėstauja ir atsiprašo Gerb. Skaitytojus ir minėjimo programos autorius, kad toks netikslumas įsibrovė į paminėtą korespondenciją.

Sportas

KREPSINIS

Tauras — West 58-36.

Gruodžio 9 d. — Darnus puolėjų ir gynėjų susižaidimas lengvino puolėjams atlikti savo uždavinį.

Esant šiltam vakarui, mūsų vyrai išliejo daugiau prakaito, negu buvo numatę, bet užtat pasiekė gražaus laimėjimo. Taškus pelnė sekančiai: S. Visockis 14, Gurskis 13, E. Pyragius 10, Merūnas ir Jaičiuskis po 8, Alkevičius 5.

VYTIES klubas laikinai nustos jauno, bet kylančio žaidėjo S. Visockio, kuris turės atlikti karinę prievolę, greičiausiai R. A. A. Navy daliniuose. Tas užtruks 6 mėnesius.

S. Visockis yra VYTIES futbolo komandos vartininkas, geras krepšininkas, neblogas ornyje.

1955 mt. pirmos krepšinio rungtynės įvyks sausio 20 d. Tauras — Torrens 8,45 val.

Jaunių sausio 21 d. Vytiš — B. T. M. 9,45 val. Jaunių treniruotės vyks, kaip paprastai, sekmadieniais, 1-3 val. Tuo pačiu laiku treniruotės vyks ir moterims.

Orinio treniruotės vyksta kas šeštadienį. Edas

PADEKA DEL EGLUTĖS PUOSIMO IR PARENGIMO EGLUCIŲ FESTIVALIJE

Ryšininkas tarp Good N. C. ir lietuvių bendruomenės p. J. Lapšys paprašė Moterų Sekcijos dalyvauti I.W.C. ruošiamame eglučių festivalyje. Po ilgo svarstymo apsiėmėm dalyvauti ir pastatyti lietuvišką eglutę, papuoštą iš seklyčių paskolintais "liktoreliais". Eglutė su dideliu pasisekimu nuskambėjo australų visuomenėje, spūdoje ir per radiją. Yra gauti pakekos laiškai iš Good N. C. ir I.W.C.

P. Pacevičienė buvo pakviesta ryšininke tarp Sekcijos Valdybos ir I.W.C., nes iš Valdybos narių nebuvo tokios, kuri dieną būtų laisva ir kalbėtų angliškai. P. Pacevičienė teko dalyvauti I. W. C. posėdžiuose ir turėti reikalų su Peoplestores, kuri buvo mūsų dispozicijoje, bet nedaug kuo pasinaudojome, nes eglutę puošėme savo gamintais papuošalais.

Meišką savo dūšią ir širdį į eglutės puošimą įdėjo mūsų miela dailininkė p. Marčiulionienė. Kiek šiaudinių žvaigždžių pripynė. Didelis aciu! Eglutę salėje dekoruoti padėjo ir dail. p. Milaknis, aciu taip pat! Nuoširdus aciu p. Čepiauskui ir mūsų nepalstomoms talkininkėms p. Morkūnienei, p. Mikeliūnienei, p. Mikeliūnaitėi, p. Budrienei, p. Jucienei, p. Dundienei ir kitoms.

Moterų Sekcija Valdyba

PADEKA

Prisidėjusiems prie IV-tojo ALB Krašto Tarybos atstovų suvažiavimo ir jo programos įgyvendinimo suvažiavimo vardu reikiu padėką —

Melbourn Apylinkės Valdybai, Melbourn Socialinės Globos Moterų Draugijai,

Australijos Lietuvių Kultūros Fondo Valdybai,

Melbourn Lietuvių Skautų Viktorijos — Tasmanijos Tuntui,

o taip pat privačiai iniciatyva prisidėjusiems Povilui Baltučiu ir Leonui Baltrušui.

Mūsų žodžio ir vaizdinio meno menininkams —

Elenai Rūkštelienei, Dorothy Oldham, Pranui Matiukui ir Pauliui Rūteniuui,

Rašytojui Pulgiui Andriūsiui ir poetams J. Mikštui, V. Kazokui, K. Kuncai — Kucevičiui, A. Gričiui ir N. Daniūsytei —

Išraiškos šokių vadovei Danutei Nasvytytei ir šokėjoms I. Kaunaitėi, E. Kesminaitėi, J. Kesminaitėi, D. Meleškaitėi, B. Mažeikaitėi, P. Rushby ir W. Wolffe, o taip pat ir mokiniam.

Dailininkams — J. Baukui, A. Gabecui, E. Kepalaitėi, V. Simankevičiui, V. Uoseliui, A. Vaičiūsiui ir T. Zikarui.

A. Mikaila

Prezidiumo Pirmininkas

Š. m. sausio mėn. 23 d. Blackwoode įvyks GEGUŽINĖ. Pradžią 1 val. Bus įvairios pramos ir loterija, kurios pelnas skiriamas Vasario 16 Gimnazijai "Vytiš" Futbolo Sekcija

ATSIŪSTA PAMINĖTI

Vladas Andriukaitis — AUDRA ŽEMAIČIUOSE. Vytauto Didžiojo laikų apysaka. Išleido Gabija, 335 Union Ave., Brooklyn 11, N. Y. 218 pusl., kaina 2,20 dol.

PADEK

pats sau ir kitam vienišam žmogui sukurti džiaugsmingą gyvenimą. Susipažinkite moderniu būdu — per korespondenciją. Mūsų nariai — Australijoje ir užjūriuose. Visokio amžiaus (nuo 18 metų), religijos, tautybės ir išsilavinimo. Prašykite mūsų nemokamos brošiūros su informacija, kurią gausite paprastame voke. Praneškite savo ankio, lytį, tautybę ir žinomas kalbas. Jokio įsipareigojimo iš Jūsų pusės. Mes iš savo pusės pilnai išlaikysime paslaptį. MILTON'S FRIENDSHIP (Regd.) Club, Dept. 4., Box 2871, Sydney.

Augustiną ir Rusnę KUBILIUS

sulaukusius sūnaus — GINTARELIO su geriausiais linkėjimais sveikiname

Ateitininkų Valdyba Adelaidėje

GAUTOS AUKOS

(iki 1954 m. gruodžio 1 d.)

Ligonių šelpimui Mikas Sidaras£1

Aukos Tautos Fondui N. Zelandijos Liet. Bendruomenė £29.10.0 S. Jokūbaitis £1.0.0

Vasario 16 Gimnazijai J. Zagorskis (gimnazijai)£3 J. Zagorskis (vargu mokykloms) £2 St. Petraitis 4/0 P. Paprečkas £1 D. Narvydas £1 J. Matijošaitis £1 S. Jokūbaitis £1.10.0 J. Cyžas £2 Alf. Barzdys £5

(Pastaba: aukotojų sąrašas apima laiką iki 1954 m. gruodžio 1 d. Per gruodžio mėnesį gauta gana daug aukų, bet nesuskubta dar įrašyti į sąskaitas. Paskelbsime kiek vėliau).

Visos aukos siunčiamos tiesioginiai pagal paskyrimą. Gerb. mūsų Skaitytojus prašome kiekviena proga pridėti vieną kitą šilingą šioms mūsų institucijoms, o mes nevilkindami aukas persiūsim tiems, kam jos skirtos.

Visiems nuoširdus aciu!

AL Ledykla

VIEŠAS PAREIŠKIMAS

IV-to ALB Tarybos suvažiavimo namams klausiant mane asmeniškai paaikškinti dėl ko aš nuo antrosios suvažiavimo dienos apleidau prezidiumo nario pareigas, viešai turiu pareikšti sekančiai:

Prezidiumo pirmininkui p. Mikailai, Krašto Valdybos pirmininkui p. Simniškiui ir seimo nariui p. Kalvaičiui asmeniškai pareiškus man, kad vienos grupės, vadovaujamos p. V. Žemkalnio, asmenys laiko mane nepageidautinu būti prezidiume, dėl šventos ramybės ir be pasiaiskinimų prezidiumo nario vietą apleidau. Po to atstovauti suvažiavimą kaip rinktiniam Adelaidės tarybos nariui man buvo nepakeliui. Tikrųjų man daromų užmetimų ar kaltinimų aš iki šios dienos nežinau.

Ign. Janaus

PASIŪLYMAS MOTERIMS

Vienišas vyras namo pirkimui pageidaujantis susirasti moterį — kompanijonę. Pagrindas yra geras, tad rimta, rūpestinga ir mėgstanti ramų gyvenimą moteris nesigailės. Pradžiai rašyti šio laikraščio adresu "vyrui", pažymint sąlygas ir šiek tiek žinių apie save.

Semaphore centre skubiai parduodama

PELNINGA KRAUTUVĖ — KAVINĖ

Galima pirkti išsimokėjimui. Depozitas £ 800 Teirautis kasdien telefonu JX 7228 (kalbėti lietuviškai)

Marija Radzevičiūtė — ZEMELE SVENTOJI. Žemaitijos knygnešių romanas, 184 psl. Kaina 8/-.

A. Bendorius — LIETUVA, Lietuvos geografija trenties jaunimui, gausiai iliustruota su Lietuvos žemėlapiu. 176 psl. Kaina 18/-.

Guareschi — DON KAMILIUS MAZASIS PASAULIS, 324 pusl. Kaina £1.11.6.

Jonas Gailius — KAIP JIS JĄ NUZUDĖ, apysaka, 127 psl. Kaina 11/6.

Knygos gaunamos: "Australijos Lietuvis", 35 Cator St., Hindmarsh, S. A. ir spaudos kioskuose.

Australijos Lietuvis

Pirmasis lietuvių laikraštis Australijoje

Prenumerata: metams £2.10.0, pusei — £1.6.0. Atskiro numerio kaina 1/9. Užsienin kaina ta pati. Skelbimai: 10/0 už skilties colį. Nuolatiniams skelbėjams žymi nuolaida. Smulkūs skelbimai: iki 14 žodžių 4/0. Už kiekvieną pridėtinį žodį po 2 pensus. Užuojautos, sveikinimai ir pan. 10/0. Adresas: Australijos Lietuvis 35 Cator St., Hindmarsh, S.A. Tel. LU5827.

The Australian-Lithuanian Lithuanian fortnightly in Australia. Publisher: J. Glušauskas Printed by National Press 35 Cator St., Hindmarsh, S. A. Telephone: LU5827